

U S T A W A

z dnia r.

Prawo spółdzielcze

TYTUŁ I

Przepisy wspólne dla spółdzielni

Dział I

SPÓŁDZIELNIA, JEJ POWSTANIE I STATUT

Art. 1 § 1. Spółdzielnia jest samorządnym i niezależnym zrzeszeniem, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, do którego przynależność jest dobrowolna, a członkostwo dostępne dla wszystkich osób na zasadach określonych w ustawie i statucie.

§ 2. Celem spółdzielni jest dążenie do podniesienia poziomu życia członków i ich rodzin przez prowadzenie działalności gospodarczej przy osobistym lub majątkowym współdziałaniu członków. Działalność gospodarcza spółdzielni może mieć charakter niezarobkowy.

§ 3. Spółdzielnia może także prowadzić działalność społeczną, w szczególności kulturalną, oświatową i dobroczynną, dbając o rozwój rodziny, społeczności lokalnej i ogólnoludzkiej oraz o ochronę środowiska naturalnego.

§ 4. Majątek spółdzielni jest prywatną własnością jej członków.

§ 5. Jeżeli spółdzielnia prowadzi działalność społecznie użyteczną, a jej działalność gospodarcza ma charakter niezarobkowy, spółdzielnia może być organizacją pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego.

Art. 2 § 1. W granicach określonych przez ustawę, statut reguluje organizację i sposób działania spółdzielni oraz stosunki między spółdzielnią a jej członkami.

§ 2. Statut może przewidywać, że określone w nim sprawy zostaną uregulowane w regulaminie. W takim wypadku statut wskazuje organ spółdzielni właściwy do uchwalenia regulaminu, zakres spraw przekazanych do uregulowania i sposób podania regulaminu do wiadomości członków.

§ 3. W granicach określonych przez ustawę i statut, stosunki między spółdzielnią i jej członkami są regulowane przez umowy oraz regulaminy uchwalone na podstawie statutu.

Art. 3 § 1. Statut spółdzielni określa:

- 1) nazwę spółdzielni, zawierającą w swej treści wyraz „spółdzielnia” albo odpowiedniego rodzaju do pozostałej części nazwy przymiotnik „spółdzielczy”, „spółdzielcza” lub „spółdzielcze”;
- 2) siedzibę spółdzielni;
- 3) czas trwania spółdzielni, jeżeli została ona założona na czas oznaczony;
- 4) przedmiot jej działalności gospodarczej, określony według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) oraz rodzaj działalności społecznej na rzecz członków spółdzielni ich rodzin i lokalnego środowiska społecznego, jeśli spółdzielnia taką działalność prowadzi;
- 5) kwotę wpisowego albo sposób oznaczania jego wysokości oraz zasady i tryb wnoszenia wpisowego;
- 6) wysokość jednego udziału, liczbę obowiązkowych udziałów oraz zasady i tryb obejmowania i zwrotu udziałów;
- 7) czy w spółdzielni istnieje obowiązek wnoszenia wkładów oraz zasady i tryb wnoszenia i zwrotu wkładów;
- 8) zasady wyznaczania zakresu i sposobu realizacji praw członków, a jeżeli statut przewiduje, także byłych członków do majątku spółdzielni w razie jej likwidacji, z uwzględnieniem stopnia przyczynienia się członków do powstania tego majątku, na wypadek gdy uchwała ostatniego walnego zgromadzenia spółdzielni przeznaczy ten majątek do podziału, oraz wskazanie celu na jaki likwidator powinien przeznaczyć pozostały po likwidacji majątek spółdzielni na wypadek jeżeli uchwała ostatniego walnego zgromadzenia nie przeznaczy tego majątku do podziału;
- 9) zasady i tryb przyjmowania członków, wypowiedzania członkostwa, wykluczania i wykreślenia z rejestru członków;
- 10) prawa i obowiązki członków;
- 11) zasady zwoływania i obradowania walnego zgromadzenia oraz zebrania przedstawicieli i grup członkowskich a także podejmowania na nich uchwał;
- 12) zasady i tryb powoływania i odwoływania członków wybieralnych organów spółdzielni;
- 13) zasady pokrywania strat spółdzielni oraz zasady podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego).

§ 2. Statut powinien ponadto zawierać postanowienia, których wprowadzenia wymagają przepisy niniejszej ustawy lub innych ustaw. Statut może zawierać także inne postanowienia.

§ 3. Spółdzielnie osób prawnych, których członkami są spółdzielnie mogą używać nazwy „związek gospodarczy spółdzielni”.

Art. 4 § 1. W celu założenia spółdzielni osoby ją zakładające (założyciele) uchwalają statut spółdzielni, potwierdzając jego przyjęcie przez złożenie pod nim swoich podpisów, składają

deklaracje członkowskie zawierające zobowiązanie do wpłacenia wpisowego określonego w statucie oraz liczbę zadeklarowanych udziałów i inne dane wymagane przez statut oraz dokonują wyboru organów spółdzielni zgodnie ze statutem.

§ 2. Zarząd spółdzielni składa do Krajowego Rejestru Sądowego wnioski o wpis spółdzielni do rejestru.

§ 3. Z chwilą wpisania spółdzielni do rejestru nabywa ona osobowość prawną, a założyciele, którzy podpisali statut, stają się członkami spółdzielni.

§ 4. Za czynności dokonane w interesie spółdzielni przed jej zarejestrowaniem osoby działające do chwili zarejestrowania spółdzielni odpowiadają wobec osób trzecich solidarnie. Za zobowiązania wynikające z tych czynności spółdzielnia odpowiada po jej zarejestrowaniu tak, jak za zaciągnięte przez siebie. Jednakże osoby działające przed zarejestrowaniem spółdzielni odpowiadają wobec niej na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego.

Art. 5 § 1. Uchwała walnego zgromadzenia o zmianie statutu jest podejmowana większością 2/3 głosów.

§ 2. Zmiana statutu nie wywołuje skutków prawnych przed jej wpisaniem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Dział II

CZŁONKOSTWO W SPÓŁDZIELNI

Rozdział 1

Członkowie spółdzielni, ich prawa i obowiązki

Art. 6 § 1. Spółdzielnia liczy co najmniej pięciu członków.

§ 2. Spółdzielnia, której członkami zgodnie ze statutem mogą być wyłącznie osoby prawne, liczy co najmniej trzech członków.

Art. 7 § 1. Członkiem spółdzielni może być każda osoba fizyczna, która odpowiada wymaganiom określonym w statucie.

§ 2. Statut, ze względu na przedmiot działalności spółdzielni, może wyłączać członkostwo osób mających ograniczoną zdolność do czynności prawnych lub niemających takiej zdolności.

§ 3. Członkiem spółdzielni może być każda osoba prawna, która odpowiada wymaganiom określonym w statucie. Jednakże statut może wyłączać członkostwo wszystkich lub niektórych osób prawnych.

Art. 8 § 1. Członkostwo w spółdzielni powstaje w wyniku złożenia przez osobę przystępującą do spółdzielni deklaracji o przystąpieniu i podjęcia przez wskazany w statucie organ spółdzielni uchwały o przyjęciu.

§ 2. Deklaracja o przystąpieniu do spółdzielni powinna być złożona w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 3. Przez złożenie deklaracji o przystąpieniu do spółdzielni osoba przystępująca do spółdzielni poddaje się, na wypadek jej przyjęcia do spółdzielni, postanowieniom jej statutu.

§ 4. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, uchwała w sprawie przyjęcia powinna zostać podjęta na najbliższym posiedzeniu organu uprawnionego do przyjmowania członków. O uchwale o przyjęciu albo o uchwale odmawiającej przyjęcia osoba, która złożyła deklarację o przystąpieniu, powinna zostać zawiadomiona pisemnie w terminie dwóch tygodni od podjęcia uchwały. Uchwała odmawiająca przyjęcia powinna zostać doręczona wraz z uzasadnieniem.

§ 5. Jeżeli organem właściwym do przyjmowania członków nie jest walne zgromadzenie, statut powinien wskazywać organ, do którego przysługuje odwołanie od uchwały odmawiającej przyjęcia. Odwołanie powinno być złożone w formie pisemnej w terminie miesiąca od dnia doręczenia uchwały odmawiającej przyjęcia, powinno zostać rozpatrzone w terminie miesiąca od dnia jego wniesienia, chyba że statut określa inne terminy.

Art. 9 § 1. Niezwłocznie po powstaniu członkostwa zarząd spółdzielni wpisuje do rejestru członków imię i nazwisko członka spółdzielni oraz adres zamieszkania, a w miarę potrzeby także adres do doręczeń.

§ 2. W wypadku zmiany adresu zamieszkania lub adresu do doręczeń członek jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym na piśmie zarząd spółdzielni. Do czasu zgłoszenia takiej zmiany doręczenie dokonane przez spółdzielnię pod dotychczasowym adresem członka uważa się za skuteczne.

§ 3. W rejestrze wpisuje się także dzień powstania członkostwa, liczbę objętych udziałów i dzień ich objęcia, dzień zgłoszenia żądania zwrotu fakultatywnych udziałów, liczbę udziałów objętych żądaniem i dzień ich zwrotu, wysokość wpisowego i dzień jego opłacenia, dzień zawartej między członkiem i spółdzielnią umowy o wniesienie wkładu i informację o ustaniu stosunku wkładu, informację o złożeniu oświadczenia o wystąpieniu ze spółdzielni, o podjęciu uchwały w przedmiocie wykluczenia lub wykreślenia ze spółdzielni, dzień ustania członkostwa. Wpisowi podlega także zmiana tych danych.

Art. 10 § 1. Członek jest obowiązany objąć jeden udział w spółdzielni, chyba że statut przewiduje obowiązek objęcia większej liczby udziałów (udziały obowiązkowe). Jeżeli statut na to zezwala, członek może objąć dalsze udziały (udziały fakultatywne).

§ 2. Członek określa w formie pisemnej pod rygorem nieważności liczbę obejmowanych udziałów fakultatywnych.

§ 3. Objęcie udziału następuje z chwilą dokonania wpłaty na udział.

§ 4. Wpłata na udział jest dokonywana w pieniądzu.

Art. 11 § 1. Członek uczestniczy w stratach spółdzielni do wysokości objętych udziałów, których wysokość określa statut. Członek nie odpowiada za zobowiązania spółdzielni wobec jej wierzycieli.

§ 2. Były członek uczestniczy w pokrywaniu strat spółdzielni tak, jakby nadal był jej członkiem, jeżeli spółdzielnia przeszła w stan likwidacji w ciągu sześciu miesięcy lub wszczęto postępowanie naprawcze albo upadłościowe w ciągu roku od dnia, w którym członek przestał należeć do spółdzielni.

Art. 12. § 1. Statut może stanowić, że udziały są zbywalne między członkami lub między członkiem a osobą przystępującą do spółdzielni oraz określać zasady zbywania udziałów.

§ 2. Zbycie udziału wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności oraz zawiadomienia spółdzielni na piśmie.

§ 3. Zbycie udziału obowiązkowego jest równoznaczne z wystąpieniem ze spółdzielni; przepis art. 20 § 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 13. Członek może w deklaracji o przystąpieniu do spółdzielni lub w późniejszym oświadczeniu złożonym spółdzielni wskazać osobę, której po jego śmierci przypadną udziały podlegające zwrotowi. Roszczenie takie nie wchodzi w skład spadku. Statut spółdzielni może stanowić, że osobie, która po śmierci członka nabyła udziały, będzie przysługiwać roszczenie o przyjęcie do spółdzielni, jeżeli odpowiada ona wymaganiom określonym w statucie.

Art. 14 § 1. Udziały, do objęcia których członek nie jest obowiązany według statutu, są zwracane po ich wypowiedzeniu dokonany w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 2. Udziały obowiązkowe ulegają zwrotowi po ustaniu członkostwa.

§ 3. Członek może żądać zwrotu udziałów, o których mowa w § 1, na podstawie zatwierdzonego sprawozdania finansowego za rok, w którym dokonał ich wypowiedzenia, a udziałów, o których mowa w § 2, na podstawie zatwierdzonego sprawozdania finansowego za rok, w którym ustało członkostwo, chyba że udziały zostały przeznaczone na pokrycie strat spółdzielni.

Art. 15. Statut może przewidywać oprocentowanie udziałów. W takim wypadku statut określa zasady ustalania wysokości oprocentowania. Oprocentowanie udziałów jest dokonywane z nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) spółdzielni.

Art. 16 § 1. Prawa i obowiązki wynikające ze stosunku członkostwa w spółdzielni są dla wszystkich członków równe, z zastrzeżeniem art. 108 § 1. W wypadku, gdy statut spółdzielni dopuszcza członkostwo osób prawnych, prawa i obowiązki poszczególnych rodzajów takich osób mogą być zróżnicowane w sposób określony w statucie.

§ 2. Członek ma prawo:

- 1) uczestniczyć w walnym zgromadzeniu, a jeżeli jest ono zastąpione przez zebranie przedstawicieli – w zebraniu grupy członkowskiej;
- 2) wybierać organy spółdzielni i być do nich wybierany;
- 3) otrzymywać odpisy statutu spółdzielni i wydawanych na jego podstawie regulaminów;
- 4) przeglądać uchwały organów spółdzielni, z wyjątkiem uchwał dotyczących spraw między spółdzielnią a innym jej członkiem lub inną osobą korzystającą ze świadczeń spółdzielni albo zatrudnioną w spółdzielni;

- 5) przeglądać sprawozdania z działalności spółdzielni i inne dokumenty podlegające zatwierdzeniu przez organy, o których mowa w pkt 1;
- 6) przeglądać umowy zawierane przez spółdzielnię z innymi osobami niż te, o których mowa w pkt 4, z wyjątkiem postanowień umów, których ujawnienie mogłoby naruszać chronioną prawem tajemnicę spółdzielni albo jej kontrahenta;
- 7) zgłaszać wnioski dotyczące organizacji i działalności spółdzielni oraz regulaminów wydawanych na podstawie statutu;
- 8) korzystać ze świadczeń spółdzielni i uczestniczyć w jej działalności społecznej;
- 9) uczestniczyć w podziale nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) spółdzielni, jeżeli prowadzi ona działalność zarobkową.

§ 3. Członek spółdzielni niemający pełnej zdolności do czynności prawnych wykonuje uprawnienia, o których mowa w § 2 pkt 1 – 7, przez swojego przedstawiciela ustawowego. Jednakże członek taki nie może być wybrany do organów spółdzielni.

§ 4. Członkowi spółdzielni przysługują także inne prawa określone w ustawie lub w statucie.

§ 5. Członek spółdzielni jest obowiązany:

- 1) przestrzegać przepisy prawa, postanowienia statutu i przewidziane w nim regulaminy;
- 2) dbać o dobro i rozwój spółdzielni oraz uczestniczyć w realizacji jej zadań statutowych.

§ 6. Członek spółdzielni wykonuje także inne obowiązki określone w ustawie lub w statucie.

§ 7. Przepisy ustawy, statut oraz umowy zawierane przez spółdzielnię z jej członkami mogą określać prawa i obowiązki członków wynikające ze stosunków prawnych pochodnych od członkostwa w spółdzielni.

Art. 17 § 1. Członek przystępujący do spółdzielni jest obowiązany do wniesienia wpisowego. Wysokość i termin zapłaty wpisowego określa statut.

§ 2. Wpisowe nie podlega zwrotowi.

Art. 18 § 1. W spółdzielniach, w których ustawa nie nakłada na członków obowiązku wnoszenia wkładów, statut może przewidywać możliwość wnoszenia przez członków wkładów na własność spółdzielni lub do korzystania przez nią. W takim wypadku statut powinien określać zasady wyceny i zwrotu wkładów. Umowa między członkiem i spółdzielnią określa prawo spółdzielni do wkładu (umowa o wniesienie wkładu).

§ 2. Statut może stanowić, że wkłady pieniężne są oprocentowane.

Rozdział 2

Ustanie członkostwa

Art. 19 § 1. Członka zmarłego skreśla się z rejestru członków spółdzielni ze skutkiem od chwili śmierci.

§ 2. Członka będącego osobą prawną skreśla się z rejestru członków ze skutkiem od chwili ustania osobowości prawnej.

Art. 20 § 1. Członek spółdzielni może z niej wystąpić za wypowiedzeniem dokonany na miesiąc naprzód na koniec miesiąca kalendarzowego, chyba że statut przewiduje dłuższy termin.

§ 2. Wypowiedzenie powinno być dokonane w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

Art. 21 § 1. Spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie albo wykreślenie członka z przyczyn określonych w statucie.

§ 2. Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy umyślnej lub z powodu rażącego niedbalstwa dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami.

§ 3. Członek trwale niewykonujący praw i obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może zostać wykreślony ze spółdzielni.

Art. 22 § 1. Wykluczenia albo wykreślenia ze spółdzielni może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza albo walne zgromadzenie spółdzielni. Członka zawiadamia się pisemnie, z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, o terminie rozpatrzenia sprawy i o możliwości złożenia wyjaśnień.

§ 2. Zarząd spółdzielni w terminie dwóch tygodni od dnia podjęcia uchwały zawiadamia członka na piśmie o wykreśleniu albo wykluczeniu ze spółdzielni wraz z uzasadnieniem oraz pouczeniem o możliwości wniesienia odwołania i zaskarżenia uchwały do sądu.

Uzasadnienie powinno w szczególności przedstawiać motywy, którymi kierował się organ spółdzielni uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia albo wykreślenia określone w statucie.

§ 3. Jeżeli organem właściwym w sprawie wykluczenia albo wykreślenia członka ze spółdzielni jest, zgodnie z postanowieniami statutu, rada nadzorcza, członek spółdzielni ma prawo:

- 1) odwołać się od uchwały o wykluczeniu albo wykreśleniu do walnego zgromadzenia, w terminie określonym w statucie, albo
- 2) zaskarżyć uchwałę rady nadzorczej do sądu w terminie sześciu tygodni od dnia doręczenia członkowi uchwały z uzasadnieniem; przepisy art. 34 stosuje się odpowiednio.

§ 4. W wypadku bezskutecznego upływu terminu do rozpatrzenia odwołania przez walne zgromadzenie, termin do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, o którym mowa w § 3 pkt 2, biegnie od dnia, w którym odwołanie powinno być najpóźniej rozpatrzone.

§ 5. W wypadku wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej w sprawie wykluczenia albo wykreślenia członek spółdzielni ma prawo być obecny przy rozpatrywaniu odwołania i je popierać.

§ 6. Odwołanie, o którym mowa w § 5, powinno zostać rozpatrzone na najbliższym walnym zgromadzeniu, nie później jednak niż w ciągu dwunastu miesięcy od dnia wniesienia odwołania. Odwołujący się członek spółdzielni powinien być zawiadomiony o terminie walnego zgromadzenia co najmniej trzy tygodnie przed tym terminem.

§ 7. Wykluczenie albo wykreślenie staje się skuteczne z chwilą:

- 1) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, chyba że członek przed upływem tego terminu wniósł odwołanie od uchwały rady do walnego zgromadzenia;
- 2) bezskutecznego upływu terminu do wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej, jeżeli termin ten jest dłuższy od terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady;
- 3) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały walnego zgromadzenia;
- 4) prawomocnego oddalenia przez sąd powództwa o uchylenie uchwały rady nadzorczej albo walnego zgromadzenia.

Art. 23 § 1. Roszczenia o zwrot udziałów i o zwrot wkładów lub o wypłatę ich równowartości nie mogą być zbyte, chyba że są już wymagalne.

§ 2. Wierzyciel członka może uzyskać zaspokojenie z jego udziałów dopiero z chwilą ustania członkostwa lub wypowiedzenia udziałów fakultatywnych.

§ 3. Jeżeli egzekucja z innego majątku członka okaże się bezskuteczna, a przepis szczególny nie stanowi inaczej, wierzyciel członka może skierować egzekucję do wkładów wniesionych przez członka. W takim wypadku roszczenie członka o zwrot wkładów lub ich równowartości staje się wymagalne po upływie sześciu miesięcy od dnia zajęcia wkładów.

§ 4. Wierzytelności spółdzielni do członka z tytułu wpłat na udziały nie podlegają zajęciu na rzecz wierzycieli spółdzielni.

Art. 24 § 1. Roszczenia o zwrot udziałów, wkładów albo ich równowartości oraz udziału w nadwyżce bilansowej (dochodzie ogólnym) ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat.

§ 2. Kwoty roszczeń, które uległy przedawnieniu, przekazywane są na fundusz zasobowy.

§ 3. Roszczenie o zwrot nieruchomości wniesionej tytułem wkładu nie ulega przedawnieniu.

§ 4. Roszczenie o zwrot udziałów, wkładów oraz ich równowartości przysługuje osobom uprawnionym lub spadkobiercom członka.

Rozdział 3

Postępowanie wewnątrzspółdzielcze

Art. 25 § 1. Członkowi przysługuje prawo odwołania się od uchwały organu spółdzielni do innego wskazanego w statucie organu spółdzielni w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym. Statut określa zasady i tryb postępowania wewnątrzspółdzielczego, a w szczególności terminy wniesienia i rozpatrzenia odwołania.

§ 2. W wypadku wniesienia przez członka odwołania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym bieg przedawnienia i terminów zawitych ulega zawieszeniu do dnia zakończenia tego postępowania, jednakże przez okres nie dłuższy niż rok od dnia, w którym organ odwoławczy powinien rozpatrzyć odwołanie.

§ 3. Nie jest dopuszczalne wprowadzenie w statucie obowiązku wyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego w sprawach, w których przysługuje droga sądowa. W wypadku zaskarżenia przez członka uchwały w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym i wystąpienia na drogę sądową, postępowanie wewnątrzspółdzielcze ulega umorzeniu.

Dział III

ORGANY SPÓŁDZIELNI

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 26 § 1. Organami spółdzielni są:

- 1) walne zgromadzenie albo zebranie przedstawicieli i zebrania grup członkowskich;
- 2) rada nadzorcza, zwana dalej „radą”;
- 3) zarząd.

§ 2. Jeżeli statut tak stanowi, w przypadku gdy liczba członków spółdzielni przekroczy liczbę w nim określoną, walne zgromadzenie może być podzielone na części. Rada ustala liczbę części walnego zgromadzenia i zasady zaliczenia członków do poszczególnych części walnego zgromadzenia.

§ 3. Statut może stanowić, że jeżeli liczba członków przekroczy 100, walne zgromadzenie zostanie zastąpione przez zebranie przedstawicieli. Do zebrania przedstawicieli stosuje się odpowiednio przepisy ustawy i postanowienia statutu o walnym zgromadzeniu.

§ 4. Jeżeli statut przewiduje zastąpienie walnego zgromadzenia przez zebranie przedstawicieli, określa także zasady podziału członków na grupy oraz ustalania liczby przedstawicieli, termin ich wyboru, czas trwania przedstawicielstwa. Przedstawicielem może być tylko członek spółdzielni, ustawowy przedstawiciel członka o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub nie mającego tej zdolności oraz osoba fizyczna wskazana przez osobę prawną.

§ 5. Statut może przewidywać powołanie także innych organów spółdzielni, składających się z członków spółdzielni. W takim wypadku statut określa zakres uprawnień tych organów oraz zasady wyboru i odwoływania ich członków.

§ 6. Wybory do organów spółdzielni są dokonywane w głosowaniu tajnym spośród nieograniczonej liczby kandydatów. Odwołanie członka organu następuje również w głosowaniu tajnym.

§ 7. Przepis § 6 stosuje się odpowiednio do wyboru przez zebrania grup członkowskich przedstawicieli na zebranie przedstawicieli.

§ 8. Jeżeli członkowie organu spółdzielni są wybierani na określoną w statucie kadencję, ich mandaty wygasają w tym roku, w którym upływa kadencja, z chwilą rozpoczęcia posiedzenia wyborczego organu uprawnionego do wyboru członków tego organu. Jeżeli takie posiedzenie nie zostanie zwołane w danym roku, mandaty członków wygasają z dniem 31 grudnia tego roku.

§ 9. Członkowie organów spółdzielni nie mogą brać udziału w głosowaniach wyłącznie ich dotyczących.

Osób tych nie uwzględnia się przy ustalaniu wymaganej większości przy podejmowaniu uchwał.

§ 10. Tryb zwoływania posiedzeń organów spółdzielni oraz zasady podejmowania uchwał przez te organy określa statut lub wydane na jego podstawie regulaminy tych organów.

Art. 27 § 1. Organy spółdzielni mogą podejmować uchwały w obecności więcej niż połowy uprawnionych do głosowania (quorum), chyba że ustawa lub statut stanowi inaczej.

§ 2. Uchwały są podejmowane zwykłą większością głosów, chyba że ustawa lub statut wymagają większości kwalifikowanej.

§ 3. Przy obliczaniu wymaganej większości głosów do podjęcia uchwały uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale (większość względna), chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej.

§ 4. Jeżeli walne zgromadzenie jest podzielone na części, to uchwałę uważa się za podjętą, jeżeli była poddana pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia, a za uchwałą opowiedziała się wymagana w ustawie lub statucie większość ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu.

Poddaniem uchwały pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia jest objęcie jej projektu porządkiem obrad walnego zgromadzenia.

Art. 28 § 1. Jeżeli do dokonania czynności prawnej przez spółdzielnię ustawa wymaga uchwały walnego zgromadzenia lub rady, czynność prawna dokonana bez wymaganej uchwały jest nieważna.

§ 2. Czynność prawna dokonana bez zgody właściwego organu spółdzielni, wymaganej wyłącznie przez statut, jest ważna, jednakże nie wyklucza to odpowiedzialności osób dokonujących czynności za szkodę wyrządzoną spółdzielni.

Rozdział 2

Walne zgromadzenie

Art. 29 § 1. Walne zgromadzenie jest najwyższym organem spółdzielni.

§ 2. Członkowie spółdzielni mogą brać udział w walnym zgromadzeniu osobiście, przez przedstawiciela ustawowego lub przez pełnomocnika, jeżeli ustawa lub statut nie stanowią inaczej. Pełnomocnictwo do udziału w walnym zgromadzeniu udzielone przez osobę fizyczną wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności i dołączone do protokołu walnego zgromadzenia.

Pełnomocnik może zastępować tylko jednego członka spółdzielni.

§ 3. Członek ma prawo korzystania na własny koszt z pomocy prawnej lub pomocy eksperta. Osoby, z których pomocy korzysta członek, nie są uprawnione do zabierania głosu.

§ 4. Każdy członek ma jeden głos bez względu na liczbę posiadanych udziałów, jednakże statut spółdzielni, o której mowa w art. 93 oraz spółdzielni, której członkami mogą być wyłącznie osoby prawne, może określać inną zasadę ustalania liczby głosów przysługujących członkom.

§ 5. W walnym zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć z głosem doradczym przedstawiciele Krajowej Rady Spółdzielczej i związku rewizyjnego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona .

Art. 30 § 1. Do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia należy:

- 1) uchwalanie kierunków rozwoju działalności gospodarczej oraz działalności społecznej spółdzielni;
- 2) rozpatrywanie sprawozdań rady, zatwierdzanie rocznych sprawozdań z działalności spółdzielni i sprawozdań finansowych oraz podejmowanie uchwał co do wniosków członków spółdzielni w tych sprawach i udzielanie absolutorium członkom zarządu;
- 3) rozpatrywanie wniosków wynikających z przedstawionego protokołu polustracyjnego oraz podejmowanie uchwał w tym zakresie;
- 4) podejmowanie uchwał w sprawie podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) lub sposobu pokrycia strat;
- 5) podejmowanie uchwał w sprawie zbycia nieruchomości, zbycia lub oddania do korzystania przedsiębiorstwa spółdzielni lub jego części wyodrębnionej organizacyjnie lub funkcjonalnie;

- 6) podejmowanie uchwał w sprawie przystępowania do innych organizacji gospodarczych lub występowania z nich;
- 7) oznaczanie najwyższej sumy zobowiązań, jaką spółdzielnia może zaciągnąć;
- 8) podejmowanie uchwał w sprawie połączenia się spółdzielni, podziału spółdzielni lub likwidacji spółdzielni;
- 9) rozpatrywanie odwołań od uchwał rady w przedmiocie wykreślenia lub wykluczenia ze spółdzielni;
- 10) rozpatrywanie w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym odwołań od uchwał rady;
- 11) uchwalanie zmian statutu;
- 12) podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia lub wystąpienia ze związku, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 2. Statut może zastrzec do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia podejmowanie uchwał również w innych sprawach.

§ 3. Uchwała podjęta przez inny organ spółdzielni w sprawie należącej do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia jest nieistniejąca.

Art. 31 § 1. Zarząd zwołuje walne zgromadzenie przynajmniej raz w roku, w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku obrachunkowego.

§ 2. Zarząd zwołuje walne zgromadzenie także na żądanie:

- 1) rady;
- 2) przynajmniej jednej dziesiątej, nie mniej jednak niż trzech członków, jeżeli uprawnienia tego nie zastrzeżono w statucie dla większej liczby członków.

§ 3. Zebranie przedstawicieli zwołuje się także na żądanie jednej trzeciej przedstawicieli na zebranie przedstawicieli oraz zebrania grup członkowskich, obejmujących co najmniej 1/5 ogólnej liczby członków spółdzielni.

§ 4. Żądanie zwołania walnego zgromadzenia powinno być zgłoszone na piśmie z podaniem celu jego zwołania. Zwołanie posiedzenia walnego zgromadzenia na żądanie uprawnionych podmiotów powinno nastąpić w takim terminie, aby mogło się ono odbyć w ciągu dwóch miesięcy od dnia wniesienia żądania.

§ 5. Uprawnieni do żądania zwołania walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) mogą także żądać zamieszczenia poszczególnych spraw w porządku obrad pod warunkiem wystąpienia z tym żądaniem w terminie określonym w statucie. Zarząd niezwłocznie ogłasza członkom w sposób określony w statucie o wprowadzeniu sprawy do porządku obrad i zawiadamia na piśmie osoby, których zawiadomienie jest wymagane. Sprawy te mogą być przedmiotem obrad zebrania przedstawicieli, po ich uprzednim rozpatrzeniu przez zebrania grup członkowskich.

§ 6. Jeżeli zarząd nie zwoła walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) w przypadkach, o których mowa w § 1 – 3, zwołuje je rada lub związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona lub Krajowa Rada Spółdzielcza, na koszt spółdzielni. § 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 32 § 1. O czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia ogłasza się w sposób wskazany w statucie oraz zawiadamia się związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona. Statut określa termin ogłoszenia i zawiadomienia. W spółdzielniach, w których walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli, przedstawicieli zawiadamia się na piśmie.

§ 2. Walne zgromadzenie może podejmować uchwały zwykłą większością głosów niezależnie od liczby obecnych członków uprawnionych do głosowania, chyba że ustawa lub statut stanowi inaczej.

§ 3. Walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad, podanym do wiadomości członków w sposób określony w statucie.

Art. 33 § 1. Przewodniczący oraz inne osoby wskazane w statucie podpisują protokół obrad walnego zgromadzenia.

§ 2. Zarząd przechowuje protokoły co najmniej przez dziesięć lat, o ile przepisy w sprawie przechowywania akt nie przewidują terminu dłuższego.

Art. 34 § 1. Uchwały walnego zgromadzenia obowiązują wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkie jej organy.

§ 2. Uchwała jest nieistniejąca w szczególności wtedy, gdy została podjęta bez obecności liczby członków wymaganej przez ustawę lub statut, gdy walne zgromadzenie nie zostało zwołane albo zostało zwołane wadliwie.

§ 3. Uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna.

§ 4. Uchwała sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka może być zaskarżona do sądu w drodze powództwa o jej uchylenie.

Art. 35 § 1. Każdy członek spółdzielni oraz zarząd może wytoczyć powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia. Jednakże w indywidualnej sprawie między spółdzielnią i jej członkiem prawo zaskarżenia uchwały przysługuje wyłącznie temu członkowi, którego praw i obowiązków uchwała dotyczy.

§ 2. Jeżeli powództwo o uchylenie uchwały wytacza zarząd, spółdzielnię reprezentuje pełnomocnik ustanowiony przez radę a w spółdzielni, w której nie powołuje się rady – pełnomocnik ustanowiony przez walne zgromadzenie. W wypadku nieustanowienia pełnomocnika, sąd właściwy do rozpoznania sprawy ustanawia kuratora dla spółdzielni.

§ 3. Powództwo o uchylenie uchwały powinno być wniesione w ciągu sześciu tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia, jeżeli zaś powództwo wnosi członek nieobecny na walnym zgromadzeniu na skutek jego wadliwego zwołania - w ciągu sześciu tygodni od dnia

powzięcia wiadomości przez tego członka o uchwale, nie później jednak niż przed upływem roku od dnia odbycia walnego zgromadzenia.

§ 4. Jeżeli ustawa lub statut wymagają zawiadomienia członka o uchwale, termin sześciotygodniowy, o którym mowa w § 3, biegnie od dnia tego zawiadomienia dokonanego w sposób wskazany w statucie.

§ 5. Sąd może nie uwzględnić upływu terminu, o którym mowa w § 3, jeżeli utrzymanie uchwały walnego zgromadzenia w mocy wywołałoby dla członka szczególnie dotkliwe skutki, a opóźnienie w zaskarżeniu tej uchwały jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami i nie jest nadmierne.

Art. 36 § 1. Orzeczenie sądu ustalające nieistnienie albo nieważność uchwały walnego zgromadzenia bądź uchylające taką uchwałę ma moc prawną względem wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkich jej organów, a także wszystkich osób, których praw i obowiązków uchwała dotyczy.

§ 2. W wypadku gdy ważność czynności dokonanej przez spółdzielnię jest zależna od uchwały walnego zgromadzenia, uchylenie takiej uchwały lub ustalenie jej nieważności nie ma skutku wobec osób trzecich działających w dobrej wierze.

Rozdział 3

Zebrania grup członkowskich

Art. 37 § 1. Grupa członkowska składa się z członków spółdzielni, których prawa i obowiązki majątkowe są związane z wyodrębnioną organizacyjnie jednostką spółdzielni albo z częścią majątku spółdzielni, która nadaje się do takiego wyodrębnienia. Statut określa zasady podziału członków na grupy członkowskie i zasady ich działania.

§ 2. Do uprawnień grup członkowskich należy:

- 1) wybieranie i odwoływanie przedstawicieli na zebranie przedstawicieli,
- 2) wybieranie i odwoływanie członków rady, jeżeli statut tak stanowi,
- 3) zgłaszanie i rozpatrywanie spraw, które mają być przedmiotem obrad najbliższego zebrania przedstawicieli oraz podejmowanie uchwał w tych sprawach,
- 4) rozpatrywanie okresowych sprawozdań rady i zarządu,
- 5) wyrażanie opinii i zgłaszanie do właściwych organów spółdzielni wniosków w sprawach spółdzielni, a zwłaszcza we wspólnych sprawach członków wchodzących w skład grupy.

§ 3. Statut może również określać inne zadania i uprawnienia grup członkowskich.

Art. 38 § 1. Zebrania grup członkowskich zwołuje się przed każdym zebraniem przedstawicieli, a także w innych wypadkach określonych w ustawie lub w statucie. Zarząd jest obowiązany zwołać zebrania grup członkowskich w taki sposób, aby mogły się one odbyć co najmniej dwa tygodnie przed upływem określonego w statucie terminu, w którym grupy

członkowskie mogą żądać zamieszczenia oznaczonych spraw w porządku obrad zebrania przedstawicieli.

§ 2. Zarząd jest obowiązany zwołać zebranie grupy członkowskiej na żądanie rady lub co najmniej 1/5 członków grupy. W takim wypadku zebranie powinno być zwołane w taki sposób, aby mogło się odbyć najpóźniej w ciągu czterech tygodni od dnia otrzymania przez zarząd żądania rady lub uprawnionej liczby członków. Jeżeli zarząd nie zwoła zebrania grupy, jest ono zwoływane przez radę.

§ 3. Uprawnieni do żądania zwołania zebrania grupy członkowskiej mogą żądać również zamieszczenia oznaczonych spraw w porządku jego obrad, pod warunkiem wystąpienia z tym żądaniem w terminie określonym w statucie.

§ 4. Grupa członkowska może podejmować uchwały niezależnie od liczby obecnych na zebraniu członków uprawnionych do głosowania, chyba że statut stanowi inaczej.

§ 5. Rada może, na żądanie zarządu lub każdego członka grupy członkowskiej, uchylić uchwałę tej grupy z powodu niezgodności z prawem lub postanowieniami statutu.

§ 6. Każdy członek grupy może odwołać się do zebrania przedstawicieli od uchwały rady, o której mowa w ust. 5, przy odpowiednim zastosowaniu art. 25, albo wnieść powództwo do sądu przy odpowiednim zastosowaniu art. 34-36. Zebranie przedstawicieli rozpatruje odwołanie na najbliższym posiedzeniu odbywającym się po podjęciu uchwały przez radę choćby sprawa jego rozpatrzenia nie była ujęta w porządku obrad tego zebrania.

Rozdział 4

Rada nadzorcza

Art. 39 § 1. Rada sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością spółdzielni.

§ 2. Rada składa się co najmniej z trzech osób wybranych stosownie do postanowień statutu przez walne zgromadzenie, zebranie przedstawicieli lub zebrania grup członkowskich. Jeżeli członkiem spółdzielni jest osoba prawna, do rady może być wybrana osoba fizyczna, wskazana przez osobę prawną.

§ 3. Statut określa kadencję rady oraz może przewidywać, że członków rady powołuje się na okres wspólnej kadencji.

§ 4. Jeżeli statut przewiduje, że członków rady powołuje się na okres wspólnej kadencji, mandat członka rady powołanego przed upływem danej kadencji rady wygasa równocześnie z wygaśnięciem mandatów pozostałych członków rady, chyba że statut spółdzielni stanowi inaczej.

§ 5. Członek rady może być odwołany przed upływem kadencji większością 2/3 głosów przez organ, który go wybrał.

§ 6. Mandat członka rady wygasa również wskutek śmierci lub rezygnacji złożonej przez członka rady.

§ 7. Rada podejmuje uchwały, jeżeli na posiedzeniu jest obecna co najmniej połowa jej członków, a wszyscy jej członkowie zostali zaproszeni. Statut spółdzielni może przewidywać surowsze wymagania dotyczące quorum rady.

Art. 40 § 1. Do zakresu działania rady należy:

- 1) uchwalanie szczegółowych planów działalności gospodarczej i działalności społecznej spółdzielni;
- 2) nadzór i kontrola nad działalnością spółdzielni;
- 3) badanie okresowych sprawozdań z działalności spółdzielni i sprawozdań finansowych;
- 4) nadzór nad prawidłowością zwoływania i przeprowadzania obrad walnego zgromadzenia albo zebrania przedstawicieli i zebrań grup członkowskich;
- 5) nadzór nad przestrzeganiem przez spółdzielnię praw jej członków;
- 6) rozpatrywanie wniosków dotyczących działalności spółdzielni;
- 7) podejmowanie uchwał w sprawie nabycia lub obciążenia nieruchomości oraz nabycia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części;
- 8) podejmowanie uchwał w sprawie udzielenia prokury;
- 9) zatwierdzanie struktury organizacyjnej spółdzielni;
- 10) składanie walnemu zgromadzeniu sprawozdań z działalności;
- 11) podejmowanie uchwał w sprawach czynności prawnych dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych przez spółdzielnię w interesie członka zarządu oraz reprezentowanie spółdzielni przy tych czynnościach; do reprezentowania spółdzielni wystarczy dwóch członków rady przez nią upoważnionych.
- 12) wybór delegata na zjazd związku, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 2. Do zakresu działania rady statut może zastrzec jeszcze inne uprawnienia.

§ 3. W celu wykonania swoich zadań rada może żądać od zarządu członków i pracowników spółdzielni wszelkich sprawozdań i wyjaśnień, przeglądać księgi i dokumenty oraz sprawdzać bezpośrednio stan majątku spółdzielni.

Art. 41 § W spółdzielni, która zrzesza mniej niż 10 członków, a także w spółdzielni zrzeszającej mniej niż 50 członków, której statut tak stanowi, nie wybiera się rady, a jej ustawowe uprawnienia i obowiązki przysługują walnemu zgromadzeniu.

§ 2. W wypadku, o którym mowa w § 1, każdemu członkowi spółdzielni przysługuje prawo kontroli, które obejmuje uprawnienia do przeglądania w każdym czasie ksiąg i dokumentów spółdzielni, bezpośredniego sprawdzania stanu majątkowego spółdzielni i żądania wyjaśnień od zarządu.

Rozdział 5

Zarząd

Art. 42 § 1. Zarząd kieruje działalnością spółdzielni oraz reprezentuje ją na zewnątrz.

§ 2. Dokonywanie czynności w sprawach niezastrzeżonych w ustawie lub statucie do właściwości innych organów spółdzielni należy do zarządu.

Art. 43 § 1. Statut określa skład i liczbę członków zarządu. Statut może przewidywać zarząd jednoosobowy, którym jest prezes, i ustalać wymagania, jakie powinny spełniać osoby wchodzące w skład zarządu lub prezes w zarządzie jednoosobowym.

§ 2. W spółdzielni, której członkami są osoby prawne, członków zarządu wybiera się również spośród kandydatów wskazanych przez te osoby. W spółdzielni, której członkami zgodnie ze statutem mogą być wyłącznie osoby prawne, zarząd wybiera się spośród kandydatów wskazanych przez te osoby.

§ 3. Członków zarządu, w tym prezesa i jego zastępców wybiera i odwołuje, stosownie do postanowień statutu, rada lub walne zgromadzenie.

Statut określa wymagania jakie powinny spełniać osoby kandydujące do zarządu spółdzielni.

§ 4. Odwołanie członka zarządu następuje przez organ, który dokonał jego wyboru. Walne zgromadzenie może także odwołać członka zarządu, któremu nie udzieliło absolutorium niezależnie od tego, który organ jest według statutu właściwy do odwołania członków zarządu. W tym wypadku nie stosuje się art. 32 § 3.

§ 5. Zarząd jednoosobowy nie może dokonywać czynności w sprawach wynikających ze stosunku członkostwa. Czynności takie są dokonywane przez radę, chyba, że statut przewiduje właściwość walnego zgromadzenia.

Art. 44 § 1. Statut może stanowić, że członek zarządu wybrany przez walne zgromadzenie może być zawieszony w czynnościach przez radę z powodu naruszenia przez niego przepisów prawa, postanowień statutu lub działań albo zaniechań, które narażają spółdzielnię na szkodę. W tym wypadku rada podejmuje uchwały niezbędne do prawidłowego prowadzenia działalności spółdzielni oraz zwołuje bezzwłocznie walne zgromadzenie, które podejmuje uchwałę o odwołaniu zawieszonego w czynnościach członka zarządu lub uchyla jego zawieszenie.

§ 2. O odmowie udzielenia absolutorium, odwołaniu lub zawieszeniu w czynnościach członka zarządu rada spółdzielni zawiadamia go bezzwłocznie na piśmie. Zawiadomienie o zawieszeniu członka zarządu powinno wskazać przyczyny zawieszenia.

§ 3. W wypadku odwołania lub zawieszenia w czynnościach członka zarządu w zarządzie wieloosobowym albo przejściowej niemożności wykonywania przez niego funkcji członka zarządu z innych ważnych powodów, rada może wyznaczyć do pełnienia funkcji członka zarządu innego członka spółdzielni jednak na czas nie dłuższy niż sześć miesięcy.

Art. 45 § 1. Rada nawiązuje i rozwiązuje stosunek pracy z członkami zarządu zatrudnianymi w spółdzielni, chyba że podstawą świadczenia pracy przez członków jest spółdzielcza umowa o pracę albo członkostwo.

§ 2. Odwołanie członka zarządu albo zawieszenie go w czynnościach nie narusza jego uprawnień wynikających ze stosunku pracy lub innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy.

Art. 46 § 1. Oświadczenia woli za spółdzielnię składają dwaj członkowie zarządu, jeden członek zarządu i pełnomocnik lub prokurent albo dwaj pełnomocnicy lub dwaj prokurenci. W spółdzielni o zarządzie jednoosobowym oświadczenia woli składa prezes albo dwaj pełnomocnicy lub dwaj prokurenci.

§ 2. Oświadczenia, o których mowa w § 1, składa się w ten sposób, że pod nazwą spółdzielni osoby upoważnione do ich składania zamieszczają swoje podpisy.

§ 3. Oświadczenia pisemne skierowane do spółdzielni, złożone w jej lokalu albo jednemu z członków zarządu, pełnomocnikowi lub prokurentowi, mają skutek prawny wobec spółdzielni.

§ 4. Zarząd może udzielić jednemu z członków zarządu lub innej osobie pełnomocnictwa do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem bieżącą działalnością spółdzielni lub jej częścią, a także pełnomocnictwa do dokonywania czynności szczególnego rodzaju lub do dokonania poszczególnych czynności prawnych. Statut spółdzielni może uzależnić udzielenie pełnomocnictwa przez zarząd od uprzedniej zgody rady.

Rozdział 6

Przepisy wspólne dla zebrania przedstawicieli, rady i zarządu

Art. 47 § 1. Członkiem zarządu albo rady może być tylko osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzystająca z pełni praw publicznych.

§ 2. Członkiem rady, członkiem zarządu nie może być osoba, która została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwa przeciwko mieniu, dokumentom, za przestępstwa gospodarcze, za fałszowanie pieniędzy, papierów wartościowych, znaków urzędowych lub przestępstwa skarbowe. Przepis nie dotyczy spółdzielni socjalnych.

§ 3. Uchwała w sprawie wyboru osoby niespełniającej którejkolwiek z przesłanek, o których mowa w § 1 i 2, jest nieważna.

Art. 48 § 1. Nie można być jednocześnie członkiem zarządu lub pracownikiem spółdzielni i przedstawicielem na zebranie przedstawicieli tej samej spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru członka zarządu lub pracownika spółdzielni na przedstawiciela na zebranie przedstawicieli jest nieważna.

§ 2. Nie można być jednocześnie członkiem rady i zarządu tej samej spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru członka rady do zarządu albo członka zarządu do rady jest nieważna.

§ 3. Rada może wyznaczyć jednego lub kilku ze swoich członków do czasowego pełnienia funkcji członka (członków) zarządu. Członkostwo w radzie ulega wówczas zawieszeniu.

§ 4. Kierownik bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnik, prokurent, pracownik oraz osoba wykonująca w spółdzielni funkcję głównego księgowego lub radcy prawnego nie może być jednocześnie członkiem rady.

§ 5. Przepis § 4 stosuje się również do osoby bliskiej członka rady lub zarządu, kierownika bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnika lub prokurenta tej samej spółdzielni.

§ 6. Uchwała w sprawie wyboru osób, o których mowa w § 4 i 5 do rady jest nieważna.

§ 7. W skład zarządu nie może wchodzić osoba bliska członka rady lub zarządu, kierownika bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnika lub prokurenta tej samej spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru takiej osoby do zarządu jest nieważna.

Art. 49. Osobą bliską członka rady lub zarządu albo kierownika bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnika lub prokurenta spółdzielni jest jego małżonek, zstępny, wstępny, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, osoba przysposabiająca i przysposobiona oraz osoba, która pozostaje z nim faktycznie we wspólnym pożyciu.

Art. 50 § 1. Nie może być członkiem rady lub zarządu, a także kierownikiem bieżącej działalności spółdzielni, pełnomocnikiem lub prokurentem spółdzielni, osoba zajmująca się interesami konkurencyjnymi wobec spółdzielni, w szczególności będąca przedsiębiorcą prowadzącym działalność konkurencyjną wobec spółdzielni albo wspólnikiem lub członkiem organu takiego przedsiębiorcy.

§ 2. Naruszenie zakazu, o którym mowa w § 1, stanowi podstawę odwołania członka rady lub zarządu albo odwołania pełnomocnictwa lub prokury oraz powoduje inne skutki prawne przewidziane w odrębnych przepisach.

§ 3. W wypadku naruszenia przez członka rady zakazu, o którym mowa w § 1, rada niezwłocznie podejmuje uchwałę o zawieszeniu takiego członka w pełnieniu czynności. Organ, który dokonał wyboru zawieszzonego członka rady, rozstrzyga w terminie określonym w statucie o uchyleniu zawieszenia lub odwołaniu zawieszzonego członka rady.

Art. 51 § 1. Członek zarządu albo rady odpowiada wobec spółdzielni za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami statutu spółdzielni, chyba że nie ponosi winy.

§ 2. Jeżeli spółdzielnia nie wytoczy powództwa o naprawienie wyrządzonej jej szkody w terminie roku od dnia ujawnienia czynu wyrządzającego szkodę, każdy członek może wnieść powództwo o naprawienie szkody wyrządzonej spółdzielni.

§ 3. Jeżeli powództwo, o którym mowa w § 2, okaże się nieuzasadnione, a członek, wnosząc je, działał w złej wierze lub dopuścił się rażącego niedbalstwa, jest obowiązany naprawić szkodę wyrządzoną pozwanemu.

Dział IV

GOSPODARKA i FUNDUSZE SPÓŁDZIELNI

Art. 52. Spółdzielnia prowadzi działalność gospodarczą na zasadach rachunku ekonomicznego przy zapewnieniu korzyści członkom spółdzielni.

Art. 53. Spółdzielnia odpowiada za swoje zobowiązania całym majątkiem.

Art. 54. Oprocentowanie wkładów pieniężnych stanowi koszty uzyskania przychodów.

Art. 55. Spółdzielnia prowadzi rachunkowość na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 56. § 1. Roczne sprawozdanie finansowe spółdzielni podlega badaniu pod względem rzetelności i prawidłowości. Uchwałę w tym zakresie podejmuje rada.

§ 2. Roczne sprawozdanie finansowe podlega badaniu w trybie i według zasad określonych w odrębnych przepisach. Rada dokonuje wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego.

§ 3. Roczne sprawozdanie finansowe łącznie ze sprawozdaniem z działalności spółdzielni i opinią biegłego rewidenta wraz z raportem, jeżeli podlega ono obowiązkowemu badaniu, wykłada się w lokalu spółdzielni co najmniej na 14 dni przed terminem walnego zgromadzenia w celu umożliwienia członkom spółdzielni zapoznania się z nim.

Art. 57 § 1. Funduszami własnymi spółdzielni są:

- 1) fundusz udziałowy powstający z wpłat dokonywanych przez członków, części nadwyżki bilansowej przeznaczonej na zwiększenie udziałów lub innych źródeł określonych w ustawie oraz w odrębnych przepisach;
- 2) fundusz zasobowy powstający z wniesionego przez członków wpisowego, części nadwyżki bilansowej spółdzielni lub innych źródeł określonych w odrębnych przepisach.

§ 2. Spółdzielnia może tworzyć także inne fundusze własne, w tym fundusze rezerwowe, przewidziane w odrębnych przepisach oraz statucie.

Art. 58 § 1. Zysk spółdzielni, po pomniejszeniu o podatek dochodowy i inne obciążenia obowiązkowe wynikające z odrębnych przepisów (nadwyżka bilansowa), może podlegać podziałowi w całości albo w części na podstawie uchwały walnego zgromadzenia.

§ 2. Nadwyżka bilansowa może podlegać podziałowi między członków zgodnie ze statutem, w szczególności stosownie do:

- 1) transakcji członka ze spółdzielnią;
- 2) wkładu pracy członka;
- 3) liczby udziałów objętych przez członka.

§ 3. Co najmniej 5 % nadwyżki bilansowej przeznacza się na zwiększenie funduszu zasobowego, jeżeli fundusz ten nie osiąga wysokości udziałów obowiązkowych.

§ 4. Jeżeli udziały nie zostały w pełni opłacone, kwoty przypadające członkowi z tytułu podziału nadwyżki bilansowej zalicza się na poczet jego udziałów.

§ 5. Jeżeli podział części nadwyżki bilansowej między członków ma nastąpić w formie oprocentowania udziałów, w podziale tym uwzględnia się byłych członków lub ich spadkobierców, którym przysługują roszczenia o zwrot udziałów.

§ 6. Nadwyżka bilansowa może być przeznaczona na fundusze rezerwowe, których utworzenie przewiduje statut.

Art. 59. Statut może przewidywać, że walne zgromadzenie może podjąć uchwałę o podwyższeniu funduszu udziałowego z funduszy rezerwowych spółdzielni. Udziały przypadają członkom proporcjonalnie do wielkości ich udziałów w dotychczasowym funduszu.

Art. 60 § 1. Straty bilansowe spółdzielni pokrywa się z funduszu zasobowego, a w części przekraczającej fundusz zasobowy – z funduszu udziałowego i innych funduszy własnych spółdzielni według kolejności ustalonej przez statut. Straty z pierwszych trzech lat obrachunkowych po założeniu spółdzielni mogą być pokryte w ciągu pięciu lat następnych.

§ 2. W wypadku gdy fundusze własne spółdzielni nie wystarczają na pokrycie strat, walne zgromadzenie może podjąć uchwałę zobowiązującą członków do wcześniejszego wniesienia wpłat na objęte udziały, niż to przewiduje statut. Uchwała taka nie stanowi zmiany statutu.

Dział V

PRZEKSZTAŁCENIA ORGANIZACYJNE SPÓŁDZIELNI

Rozdział 1

Łączenie się spółdzielni

Art. 61 § 1. Spółdzielnia może w każdym czasie połączyć się z inną spółdzielnią albo innymi spółdzielniami na podstawie uchwał walnych zgromadzeń wszystkich łączących się spółdzielni, powziętych większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy członków.

§ 2. Uchwały o połączeniu powinny zawierać:

- 1) oznaczenie spółdzielni przejmującej i spółdzielni przejmowanej;
- 2) przyjęcie statutu stanowiącego podstawę działalności spółdzielni po połączeniu, który może wprowadzać nową firmę spółdzielni; statut nie może uszczuplać nabytych praw majątkowych członków;

3) oświadczenie, że spółdzielniom znane są sprawozdania finansowe łączących się spółdzielni, sporządzone na dzień przypadający nie wcześniej niż 60 dni przed podjęciem ostatniej z uchwał łączących się spółdzielni, stanowiące podstawę połączenia oraz informacje dodatkowe, o których mowa w § 3.

4) datę połączenia.

§ 3. Łączące się spółdzielnie przedstawiają sobie wzajemnie informacje dodatkowe do sprawozdania finansowego, opisujące rozporządzenia i zobowiązania wynikające z czynności dokonanych między dniem, na który sporządzono sprawozdanie finansowe spółdzielni, stanowiące podstawę połączenia, a dniem podjęcia ostatniej uchwały o połączeniu.

§ 4. Każda z łączących się spółdzielni może, przed podjęciem uchwały o połączeniu, za zgodą innej spółdzielni uczestniczącej w połączeniu wyrażoną w uchwale rady, przeprowadzić na własny koszt badanie stanu finansowego i prawnego tej spółdzielni.

§ 5. Spółdzielnią przejmującą nie może być spółdzielnia w likwidacji.

Art. 62 § 1. Zarząd spółdzielni przejmującej jest obowiązany niezwłocznie zgłosić uchwałę o połączeniu do Krajowego Rejestru Sądowego.

§ 2. Połączenie oraz wynikające z niego zmiany statutu wywierają skutek od chwili wpisania ich do Krajowego Rejestru Sądowego spółdzielni przejmującej, jednakże niezwłocznie po podjęciu uchwał o połączeniu zamiast rady i zarządu spółdzielni przejmowanej działa rada i zarząd spółdzielni przejmującej.

§ 3. Po wpisaniu połączenia do Krajowego Rejestru Sądowego spółdzielnia dokonuje niezwłocznie wyborów rady i zarządu, jeżeli uchwały walnych zgromadzeń o połączeniu tak stanowią.

§ 4. Postanowienie sądu rejestrowego o wpisaniu połączenia do Krajowego Rejestru Sądowego spółdzielni przejmującej stanowi podstawę do wykreślenia spółdzielni przejmowanej z rejestru. Jeżeli siedziby właściwych sądów rejestrowych znajdują się w różnych miejscowościach, sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółdzielni przejmującej niezwłocznie zawiadamia sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółdzielni przejmowanej, przesyłając odpis postanowienia.

Art. 63 § 1. Członkowie, którzy w chwili połączenia należeli do spółdzielni przejmowanej, stają się członkami spółdzielni przejmującej. Obejmują oni w tej spółdzielni udziały w takiej wysokości, jaka wynika z ustalonej w sprawozdaniu finansowym kwoty przejętego funduszu udziałowego.

§ 2. Wskutek połączenia majątek spółdzielni przejmowanej przechodzi na spółdzielnię przejmującą, a jej wierzyciele i dłużnicy stają się wierzycielami i dłużnikami spółdzielni przejmującej.

§ 3. Jeżeli walne zgromadzenia łączących się spółdzielni nie postanowią inaczej, podział nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) następuje oddzielnie, według sprawozdań finansowych, stanowiących podstawę połączenia.

Art. 64. W wypadku łączenia się spółdzielni pracy, w odniesieniu do członków tych spółdzielni nie mają zastosowania przepisy art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Rozdział 2

Podział spółdzielni

Art. 65 § 1. Spółdzielnia może podzielić się na dwie lub więcej spółdzielni na podstawie zgodnych uchwał walnego zgromadzenia podjętych większością 2/3 głosów, przy obecności co najmniej połowy członków, na dwóch kolejno po sobie następujących walnych zgromadzeniach, w odstępie co najmniej dwóch tygodni, z zastrzeżeniem art. 66.

§ 2. Uchwała walnego zgromadzenia o podziale powinna zawierać:

- 1) oznaczenie dotychczasowej spółdzielni i spółdzielni powstających w wyniku podziału;
- 2) listę członków lub określenie grup członków, przechodzących do powstających spółdzielni;
- 3) zatwierdzenie sprawozdania finansowego spółdzielni, sporządzonego na dzień przypadający nie wcześniej niż 60 dni przed dniem podjęcia pierwszej uchwały o podziale;
- 4) zatwierdzenie planu podziału, uwzględniającego stan majątku uwidoczony w sprawozdaniu finansowym, o którym mowa w pkt 3 oraz informacji dodatkowej, o której mowa w § 3.
- 5) *datę podziału.*

§ 3. Spółdzielnia podlegająca podziałowi przedstawia informacje dodatkowe do sprawozdania finansowego, opisujące rozporządzenia i zobowiązania wynikające z czynności dokonanych między dniem, na który sporządzono sprawozdanie finansowe spółdzielni, stanowiące podstawę podziału, a dniem podjęcia drugiej uchwały o podziale.

Art. 66 § 1. Członkowie spółdzielni, których prawa i obowiązki majątkowe są związane z wyodrębnioną organizacyjnie jednostką spółdzielni albo z częścią majątku spółdzielni, która nadaje się do takiego wyodrębnienia, mogą na podstawie uchwały podjętej większością głosów tych członków wystąpić do zarządu spółdzielni z żądaniem zwołania walnego zgromadzenia w celu podjęcia uchwały o podziale spółdzielni w ten sposób, że z tej jednostki organizacyjnej albo części majątku zostanie utworzona nowa spółdzielnia. W zakresie reprezentacji tych członków stosuje się odpowiednio przepisy o zakładaniu spółdzielni.

§ 2. Zarząd spółdzielni jest obowiązany niezwłocznie przygotować dokumenty niezbędne do podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o podziale oraz udostępnić je członkom żądającym podziału.

§ 3. Walne zgromadzenie podejmuje uchwałę w sprawie podziału większością głosów.

§ 4. Walne zgromadzenie może podjąć uchwałę odmawiającą podziału tylko ze względu na ważne interesy gospodarcze dotychczasowej spółdzielni lub istotne interesy jej członków.

§ 5. W wypadku podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały odmawiającej podziału spółdzielni albo uchwały o podziale naruszającej istotne interesy członków występujących z żądaniem podziału członkowie, którzy wystąpili z takim żądaniem mogą w terminie sześciu tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia wystąpić do sądu o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę o podziale.

§ 6. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio w wypadku nierozpatrzenia przez walne zgromadzenie żądania zgłoszonego przez członków w terminie trzech miesięcy od dnia jego doręczenia.

§ 7. W wypadku podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o podziale niezawierającej wszystkich składników treści tej uchwały określonych w art. 60 § 2, członkowie zgłaszający żądanie podziału mogą wystąpić do zarządu spółdzielni z żądaniem zwołania walnego zgromadzenia w celu podjęcia uzupełniającej uchwały o podziale. Przepisy § 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

§ 8. W wypadku gdy z żądaniem podziału występuje organ spółdzielni powołany do reprezentowania członków, których prawa i obowiązki majątkowe są związane z wyodrębnioną organizacyjnie jednostką spółdzielni, § 4-7 stosuje się odpowiednio.

§ 9. Uchwała walnego zgromadzenia o podziale spółdzielni zawierająca wszystkie składniki treści, o których mowa w art. 60 § 2, oraz prawomocne orzeczenie sądu zastępujące taką uchwałę stanowią podstawę do dokonania stosownych wpisów w Krajowym Rejestrze Sądowym i w księdze wieczystej.

Art. 67 § 1. Niezwłocznie po podjęciu przez walne zgromadzenie drugiej uchwały o podziale spółdzielni zebranie członków przechodzących do powstającej spółdzielni, a jeżeli uchwałę o podziale podjęło zebranie przedstawicieli – zebranie tych przedstawicieli, którzy przechodzą jako członkowie do powstającej spółdzielni:

- 1) uchwała statut powstającej spółdzielni; statut nie może uszczuplać nabytych praw majątkowych członków;
- 2) dokonuje wyboru tych organów spółdzielni, do których wyboru, według przyjętego statutu, jest właściwe walne zgromadzenie.

§ 2. Uchwały, o których mowa w § 1, są podejmowane zwykłą większością głosów.

Art. 68 § 1. Zarząd spółdzielni powstającej jest obowiązany, w terminie czternastu dni od dnia jego wyboru, wystąpić z wnioskiem o wpisanie spółdzielni do Krajowego Rejestru Sądowego, a zarząd spółdzielni dotychczasowej – z wnioskiem o dokonanie w tym Rejestrze wpisu o jej podziale.

§ 2. Podział spółdzielni staje się skuteczny z chwilą wpisania powstającej spółdzielni do Krajowego Rejestru Sądowego.

§ 3. Jeżeli siedziba sądu rejestrowego właściwego dla spółdzielni powstającej w wyniku podziału znajduje się w innej miejscowości, niż siedziba sądu rejestrowego właściwego dla

spółdzielni dotychczasowej, sąd właściwy dla spółdzielni powstającej w wyniku podziału niezwłocznie zawiadamia sąd właściwy dla spółdzielni dotychczasowej o dokonany wpis do Krajowego Rejestru Sądowego, przesyłając odpis postanowienia w tym przedmiocie.

§ 4. Postanowienie o wpisaniu spółdzielni powstającej w wyniku podziału stanowi podstawę dokonania w Krajowym Rejestrze Sądowym wpisu o podziale spółdzielni dotychczasowej.

Art. 69 § 1. Na spółdzielnię powstającą wskutek podziału dotychczasowej spółdzielni przechodzą, z chwilą jej zarejestrowania, wynikające z planu podziału składniki majątkowe oraz prawa i obowiązki. W tym zakresie wierzyciele i dłużnicy spółdzielni dotychczasowej stają się wierzycielami i dłużnikami spółdzielni powstającej. Jednakże spółdzielnia dotychczasowa i nowo powstała odpowiadają solidarnie za zobowiązania powstałe przed podziałem.

§ 2. Do podziału spółdzielni stosuje się odpowiednio art. 63 § 1.

Dział VI

LIKWIDACJA SPÓŁDZIELNI

Art. 70 § 1. Spółdzielnia przechodzi w stan likwidacji:

1. z upływem okresu, na który, w myśl statutu, spółdzielnię utworzono;
2. wskutek zmniejszenia się liczby członków poniżej wskazanej w statucie lub w ustawie, jeżeli spółdzielnia w terminie jednego roku nie zwiększy liczby członków do wymaganej wielkości;
3. na mocy zgodnych uchwał walnych zgromadzeń, podjętych większością 3/4 głosów, w obecności co najmniej połowy członków, na dwóch kolejno po sobie następujących walnych zgromadzeniach, w odstępnie co najmniej dwóch tygodni.

§ 2. W wypadkach przewidzianych w § 1 zarząd spółdzielni lub likwidator zgłasza do Krajowego Rejestru Sądowego otwarcie likwidacji spółdzielni i zawiadamia o tym właściwy związek rewizyjny. Jeżeli zarząd lub likwidator tego nie uczyni, zgłoszenia dokona związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

Art. 71 § 1. Związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona może wystąpić do sądu okręgowego, właściwego ze względu na siedzibę spółdzielni, z wnioskiem o wydanie postanowienia o postawieniu spółdzielni w stan likwidacji jeżeli:

- 1) działalność spółdzielni wykazuje rażące i uporczywe naruszenia przepisów prawa lub postanowień statutu;
- 2) po zarejestrowaniu spółdzielni zostały stwierdzone braki wynikłe z naruszenia przepisów prawa, a spółdzielnia nie usunęła braków w terminie wyznaczonym w tym celu przez sąd rejestrowy, działający z urzędu lub na wniosek zainteresowanych osób;
- 3) spółdzielnia co najmniej od roku nie prowadzi działalności gospodarczej.

§ 2. Po uprawomocnieniu się postanowienia o postawieniu spółdzielni w stan likwidacji sąd okręgowy niezwłocznie przesyła odpis postanowienia do Krajowego Rejestru Sądowego. Odpis postanowienia zastępuje wniosek o dokonanie w Krajowym Rejestrze Sądowym wpisu o otwarciu likwidacji. Związek rewizyjny niezwłocznie wyznacza likwidatora.

Art. 72 § 1. Spółdzielnia może ulec wykreśleniu z rejestru na wniosek związku rewizyjnego, jeżeli nie rozpoczęła działalności gospodarczej w ciągu roku od dnia jej zarejestrowania i nie posiada majątku przewyższającego wysokość funduszu zasobowego i udziałowego.

§ 2. Po uprawomocnieniu się postanowienia o wykreśleniu spółdzielni z rejestru związek rewizyjny przejmuje majątek wykreślonej spółdzielni i z przejętego funduszu udziałowego dokonuje stosunkowego zwrotu udziałów na rzecz osób, które w chwili uprawomocnienia się postanowienia o wykreśleniu spółdzielni z rejestru pozostawały jej członkami lub przed tym dniem wystąpiły ze spółdzielni, ale nie otrzymały zwrotu kwot wpłaconych na udziały.

§ 3 Do podziału przez związek rewizyjny pozostałego majątku wykreślonej spółdzielni stosuje się odpowiednio art. 84.

Art. 73 § 1. Spółdzielnia postawiona w stan likwidacji na podstawie art. 70 § 1 pkt 3 może przed upływem roku od dnia podjęcia drugiej uchwały walnego zgromadzenia o likwidacji przywrócić swoją działalność na podstawie uchwały walnego zgromadzenia podjętej większością 3/4 głosów w obecności co najmniej połowy członków.

§ 2. Uchwałę o przywróceniu działalności spółdzielni zarząd lub likwidator niezwłocznie zgłasza do Krajowego Rejestru Sądowego, dołączając odpis protokołu walnego zgromadzenia. Dokonany wpis sąd ogłasza w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 74 § 1. Likwidatorami spółdzielni mogą być członkowie ostatniego zarządu spółdzielni lub osoby wybrane przez walne zgromadzenie, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

§ 2. Likwidatorem spółdzielni może być wyłącznie osoba fizyczna.

§ 3. Umowę z likwidatorem o wykonanie czynności likwidacyjnych zawiera rada. W wypadku, gdy zwołanie rady napotyka poważne trudności albo gdy likwidatora wyznacza związek rewizyjny, umowę z likwidatorem zawiera ten związek, działając w imieniu spółdzielni.

Art. 75 § 1. Do likwidatora stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zarządu i członków zarządu spółdzielni, o ile przepisy o likwidacji nie stanowią inaczej.

§ 2. Likwidator nie może zawierać nowych umów, chyba że jest to konieczne do przeprowadzenia likwidacji spółdzielni. Dalsze ograniczenia może wprowadzić organ spółdzielni lub związek rewizyjny, który ustanowił likwidatora. Ograniczenia takie powinny być niezwłocznie zgłoszone przez likwidatora do Krajowego Rejestru Sądowego. Jeżeli likwidator nie dokona takiego zgłoszenia, dokonuje go organ spółdzielni lub związek, który likwidatora ustanowił.

§ 3. Jeżeli zwołanie walnego zgromadzenia lub rady spółdzielni napotyka poważne trudności, związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, może upoważnić likwidatora do

dokonania czynności określonego rodzaju, które wymagają uchwały walnego zgromadzenia lub rady spółdzielni.

§ 4. Likwidator może być odwołany w każdej chwili przez organ, który go ustanowił. Likwidatora może odwołać z ważnych przyczyn związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 5. Organ, który odwołuje likwidatora, jest obowiązany równocześnie ustanowić innego likwidatora.

Art. 76 § 1. Spółdzielnia w likwidacji zachowuje dotychczasową nazwę z dodaniem wyrazów „w likwidacji”.

§ 2. Z dniem wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego otwarcia likwidacji, wygasają uprzednio udzielone pełnomocnictwa, podlegające wpisowi do tego Rejestru.

Art. 77 § 1. Likwidator niezwłocznie po ustanowieniu:

- 1) zgłasza do Krajowego Rejestru Sądowego wnioski o wpisanie otwarcia likwidacji spółdzielni i zawiadamia o tym związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona oraz Krajową Radę Spółdzielczą;
- 2) powiadamia banki finansujące spółdzielnię oraz organy skarbowe o otwarciu likwidacji spółdzielni;
- 3) ogłasza w Monitorze Spółdzielczym zawiadomienie o otwarciu likwidacji spółdzielni i wzywa wierzycieli do zgłoszenia wierzytelności w terminie trzech miesięcy od dnia tego ogłoszenia;
- 4) przystępuje do sporządzenia sprawozdania finansowego na dzień otwarcia likwidacji oraz listy zobowiązań spółdzielni;
- 5) sporządza plan finansowy likwidacji i plan zaspokojenia zobowiązań spółdzielni.

§ 2. W czasie likwidacji nie stosuje się art. 60 w zakresie kolejności pokrywania strat spółdzielni.

Art. 78 § 1. O odmowie zaspokojenia zgłoszonych wierzytelności likwidator zawiadamia wierzyciela pisemnie w ciągu czterech tygodni od dnia zgłoszenia wierzytelności.

§ 2. Na okres przewidziany w § 1 bieg przedawnienia lub terminu zawitego ulega zawieszeniu.

Art. 79 § 1. Należności przypadające od spółdzielni zaspokajają się w następującej kolejności:

- 1) koszty likwidacji oraz należności ze stosunku pracy i należności, którym przepisy prawa przyznają taką samą ochronę jak należnościom ze stosunku pracy, a także odszkodowanie z tytułu uszkodzenia ciała, wywołania rozstroju zdrowia lub pozbawienia życia, w tym również odszkodowanie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych;

- 2) podatki i inne należności, do których stosuje się przepisy o zobowiązaniach podatkowych, oraz należności z tytułu kredytów bankowych i kredytów w spółdzielczych kasach oszczędnościowo- kredytowych;
- 3) inne należności.

§ 2. O ile należności nie są jeszcze wymagalne lub są sporne, kwoty potrzebne na ich pokrycie wraz z kosztami postępowania sądowego powinny zostać złożone do depozytu sądowego.

§ 3. Z kwot pozostałych po spłaceniu wszystkich należności i złożeniu do depozytu sądowego sum całkowicie zabezpieczających należności sporne lub niewymagalne dokonuje się stosunkowego zwrotu udziałów. Zwrotu tego nie można jednak dokonać przed upływem sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia wzywającego wierzycieli.

§ 4. Wierzyciele, którzy zgłosili wierzytelności po upływie terminu, o którym mowa w § 3, mogą ich dochodzić z nierozdzielonego jeszcze majątku spółdzielni.

Art. 80 § 1. Statut może określać zasady podziału majątku pozostałego po zaspokojeniu zobowiązań likwidowanej spółdzielni. W sprawach nieuregulowanych w statucie o podziale majątku decyduje ostatecznie walne zgromadzenie spółdzielni.

§ 2. Jeżeli ani statut, ani uchwała ostatniego walnego zgromadzenia spółdzielni nie stanowi inaczej, pozostały majątek podlega podziałowi pomiędzy tych członków, którzy należeli do spółdzielni do chwili postawienia jej w stan likwidacji oraz byłych członków na zasadach określonych w ustawie.

§ 3. Podział następuje według uchwały walnego zgromadzenia.

§ 4. W wypadku gdyby dokonanie podziału majątku między członków i byłych członków było nadmiernie utrudnione lub niecelowe, majątek przeznaczają się na cele spółdzielcze lub cele użyteczności publicznej.

Art. 81 § 1. Po zakończeniu likwidacji likwidator przedstawia walnemu zgromadzeniu, do zatwierdzenia, sprawozdanie finansowe na dzień zakończenia likwidacji.

§ 2. Jeżeli zwołanie walnego zgromadzenia napotyka poważne trudności, likwidator przedstawia sprawozdanie finansowe do zatwierdzenia związkowi rewizyjnemu, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 3. Po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego na dzień zakończenia likwidacji, likwidator zgłasza do Krajowego Rejestru Sądowego wniosek o wykreślenie spółdzielni oraz przekazuje księgi i dokumenty zlikwidowanej spółdzielni do przechowania. Sąd ogłasza o wykreśleniu w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 82. W przypadku zaspokojenia wszelkich należności przypadających od spółdzielni i złożenia do depozytu sądowego kwot na zabezpieczenie należności spornych lub niewymagalnych, spółdzielnia może ulec wykreśleniu z Krajowego Rejestru Sądowego przed zakończeniem prowadzonych przez nią lub przeciwko niej sporów sądowych. W takim przypadku w miejsce spółdzielni występuje, jako strona związek rewizyjny, w którym

spółdzielnia jest zrzeszona. Związek rewizyjny jest obowiązany do przekazania kwot uzyskanych w wyniku sporu na cele określone w art. 80.

Art. 83 § 1. Po wykreśleniu spółdzielni z Krajowego Rejestru Sądowego likwidator odpowiada wobec wierzycieli spółdzielni za szkody im wyrządzone.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do członków ostatniego zarządu spółdzielni wykreślonej z Krajowego Rejestru Sądowego, w trybie określonym w art. 72.

Art. 84. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, oraz po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Spółdzielczej, określi, w drodze rozporządzenia, sposób i czas przechowywania ksiąg i dokumentów zlikwidowanych spółdzielni oraz organizacji spółdzielczych, uwzględniając potrzebę odpowiedniego zabezpieczenia tych ksiąg i dokumentów.

Dział VII

UPADŁOŚĆ I POSTĘPOWANIE NAPRAWCZE SPÓŁDZIELNI

Art. 85 § 1. Ogłoszenie upadłości spółdzielni następuje w razie jej niewypłacalności.

§ 2. Spółdzielnia jest niewypłacalna, jeżeli trwale zaprzestała spłacania wymagalnych zobowiązań, a jej majątek nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich zobowiązań spółdzielni.

§ 3. Jeżeli ze sprawozdania finansowego spółdzielni wynika, że jest ona niewypłacalna, zarząd spółdzielni jest obowiązany niezwłocznie zwołać walne zgromadzenie, którego przedmiotem obrad jest sprawa dalszego istnienia spółdzielni lub wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni z możliwością zawarcia układu albo o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku spółdzielni, oraz powiadomić związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 4. Pomimo niewypłacalności spółdzielni walne zgromadzenie może podjąć uchwałę o dalszym istnieniu spółdzielni, jeżeli wskaże środki umożliwiające jej wyjście ze stanu niewypłacalności.

§ 5. W wypadku podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o postawieniu spółdzielni w stan upadłości, zarząd jest obowiązany niezwłocznie wystąpić do sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni.

§ 6. W wypadku ujawnienia się niewypłacalności spółdzielni znajdującej się w stanie likwidacji likwidator jest obowiązany wystąpić z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni niezwłocznie po stwierdzeniu niewypłacalności spółdzielni.

§ 7. Wniosek o ogłoszenie upadłości spółdzielni mogą złożyć:

- 1) zarząd oraz uprawnieni zgodnie z art. 31 § 2 do żądania zwołania walnego zgromadzenia lub zebrania przedstawicieli członków spółdzielni;
- 2) związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona;

- 3) Krajowa Rada Spółdzielcza;
- 4) wierzyciele, których wierzytelności wraz z odsetkami wynoszą łącznie co najmniej 10% wartości majątku spółdzielni.

§ 8. Na wniosek wierzycieli spółdzielni sąd może postanowić o ogłoszeniu upadłości spółdzielni pomimo podjęcia przez jej walne zgromadzenie uchwały o dalszym istnieniu spółdzielni, jeżeli wskazane przez walne zgromadzenie środki nie wystarczają do wyjścia spółdzielni ze stanu niewypłacalności.

Art. 86. Przepisy o organach spółdzielni stosuje się także podczas postępowania upadłościowego, jeżeli przepisy o prawie upadłościowym i naprawczym nie stanowią inaczej.

Art. 87. Po zakończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku spółdzielni syndyk masy upadłości niezwłocznie zgłasza wniosek o wykreślenie spółdzielni z Krajowego Rejestru Sądowego oraz przekazuje księgi i dokumenty zlikwidowanej spółdzielni do przechowania. Sąd ogłasza o wykreśleniu spółdzielni w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 88 § 1. Jeżeli ze sprawozdania finansowego spółdzielni oraz innych okoliczności wynika, że spółdzielnia jest zagrożona niewypłacalnością, to jest pomimo wykonywania swoich zobowiązań według rozsądnej oceny ekonomicznej jest oczywistym, że w niedługim czasie stanie się niewypłacalna, zarząd jest obowiązany niezwłocznie zwołać walne zgromadzenie, którego przedmiotem obrad będzie sprawa wyprowadzenia spółdzielni ze stanu zagrożenia niewypłacalnością, a w szczególności złożenie oświadczenia o wszczęciu postępowania naprawczego, oraz powiadomić związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 2. W razie podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o złożeniu oświadczenia o wszczęciu postępowania naprawczego, zarząd jest obowiązany niezwłocznie złożyć w sądzie takie oświadczenie.

Art. 89. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania upadłościowego i naprawczego stosuje się przepisy o prawie upadłościowym i naprawczym .

Art. 90. Jeżeli ze sprawozdania finansowego sporządzonego przez zarząd lub przez likwidatora wynika, że majątek spółdzielni, która zaprzestała swej działalności nie wystarcza na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, a wierzyciele nie wyrażą zgody na ich pokrycie, sąd na wniosek wierzycieli lub Krajowej Rady Spółdzielczej postanowi o wykreśleniu spółdzielni z rejestru, zawiadamiając o tym wierzycieli i Krajową Radę Spółdzielczą. W takim wypadku nie przeprowadza się postępowania upadłościowego. Przepisy art. 81 stosuje się odpowiednio.

TYTUŁ II

PRZEPISY SZCZEGÓLNE

Dział I
Rozdział 1
ROLNICZE SPÓŁDZIELNIE PRODUKCYJNE

Art. 91. Przedmiotem działalności rolniczej spółdzielni produkcyjnej jest prowadzenie wspólnego wielorodzinnego gospodarstwa rolnego oraz działalność na rzecz gospodarstw członków i innych gospodarstw rolnych. Spółdzielnia może również prowadzić inną działalność gospodarczą.

Art. 92. § 1. Członkami spółdzielni mogą być rolnicy będący:

- 1) właścicielami lub posiadaczami samoistnymi gruntów rolnych;
- 2) dzierżawcami, użytkownikami lub innymi posiadaczami zależnymi gruntów rolnych.

§ 2. Członkami spółdzielni mogą być również inne osoby mające kwalifikacje przydatne do pracy w spółdzielni.

§ 3. Statut może stanowić, że przyjęcie w poczet członków może być uzależnione od odbycia okresu kandydackiego. W takim wypadku statut powinien wskazywać organ właściwy do przyjmowania kandydatów, określać czas trwania okresu kandydackiego oraz prawa i obowiązki kandydatów.

§ 4. Kandydatom mogą przysługiwać określone w statucie prawa i obowiązki członków spółdzielni, z wyjątkiem obowiązku wnoszenia udziałów oraz wkładów gruntowych i pieniężnych.

Art. 93. § 1. Statut spółdzielni może stanowić, że członek spółdzielni, który wniósł udziały, wkład gruntowy lub pieniężny, albo oba rodzaje tych wkładów i udziały, ma na walnym zgromadzeniu ilość głosów proporcjonalną do wartości wniesionych przez niego wkładów i udziałów w stosunku do sumy wartości wszystkich wkładów gruntowych i pieniężnych, będących w użytkowaniu spółdzielni oraz funduszu udziałowego. Szczegółowe zasady ustalania ilości głosów przysługujących członkom z tytułu wartości wniesionych przez nich wkładów i udziałów oraz największą ilość głosów, jaka może przysługiwać członkowi określa statut.

§ 2. Zwiększenie ilości głosów, o którym mowa w § 1, nie może dotyczyć głosowania w sprawach wykluczania i wykreślenia z rejestru członków spółdzielni, wyboru lub odwołania członków wybieralnych organów spółdzielni oraz podejmowania uchwał w sprawach określonych w art. 30 § 1 pkt 3, 5, 6, 8, 11 i 12. W sprawach tych każdy członek ma jeden głos.

§ 3. W spółdzielniach, w których statut przewiduje zwiększenie ilości głosów, o którym mowa w § 1, wykluczanie i wykreślenie z rejestru członków spółdzielni należy do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia.

§ 4. W spółdzielniach, w których statut przewiduje zwiększenie ilości głosów, o którym mowa w § 1, walne zgromadzenie może podejmować uchwały, jeżeli jest na nim obecna co

najmniej połowa ogólnej liczby członków uprawnionych do głosowania i którzy wnieśli udziały, wkłady gruntowe i pieniężne o łącznej wartości stanowiącej co najmniej połowę łącznej wartości funduszu udziałowego i wszystkich tych wkładów, będących w użytkowaniu spółdzielni. Jeżeli jednak dwukrotnie bezpośrednio po sobie zwołane walne zgromadzenie nie mogło podjąć uchwał wskutek niespełnienia chociażby jednego z wymaganych warunków, kolejne bezpośrednio potem zwołane następne walne zgromadzenie może podejmować uchwały bez względu na ilość obecnych członków i wartość wniesionych wkładów.

Art. 94. § 1. Statut spółdzielni może stanowić, że członek posiadający grunty jest obowiązany wnieść je w całości lub części jako wkład gruntowy do spółdzielni.

§ 2. Przez wkład gruntowy rozumie się grunty rolne oraz budynki lub ich części i inne urządzenia trwale związane z gruntem znajdujące się na tych gruntach w chwili wniesienia wkładu.

§ 3. Wniesienie wkładu gruntowego przez posiadacza zależnego wymaga zgody właściciela.

Art. 95 § 1. Jeżeli statut lub umowa z członkiem nie stanowią inaczej, spółdzielnia nabywa prawo użytkowania wkładu gruntowego wniesionego przez członka z chwilą przejścia tego wkładu.

§ 2. Do wniesienia oraz wycofania wkładów gruntowych nie stosuje się przepisów o obowiązku zachowania formy aktu notarialnego przy ustanawianiu użytkowania nieruchomości.

Art. 96. § 1. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, do użytkowania przez spółdzielnię wkładów gruntowych stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o użytkowaniu.

§ 2. Użytkowanie przez spółdzielnię wkładów gruntowych jest odpłatne. Statut określa zasady wyceny wkładów i wynagradzania za ich użytkowanie.

Art. 97 § 1. Budynki i inne urządzenia wzniesione przez spółdzielnię na gruncie stanowiącym wkład gruntowy stają się jej własnością. To samo dotyczy drzew i innych roślin zasadzonych lub zasianych przez spółdzielnię.

§ 2. W razie wygaśnięcia użytkowania wkładu gruntowego, działka, na której znajdują się budynki lub urządzenia będące własnością spółdzielni, może być przez spółdzielnię przejęta na własność za zapłatą wartości w chwili wygaśnięcia użytkowania. Drzewa i inne rośliny zasadzone lub zasiane przez spółdzielnię stają się własnością właściciela gruntu.

Art. 98 § 1. O zamierzonym przeniesieniu własności gruntu stanowiącego wkład na osobę nie będącą członkiem tej samej spółdzielni, członek powinien uprzedzić spółdzielnię co najmniej na dziewięć miesięcy przed dokonaniem tej czynności.

§ 2. W razie odpłatnego przeniesienia własności gruntu stanowiącego wkład, spółdzielnia przysługuje prawo pierwokupu. Nie dotyczy to wypadku przeniesienia własności wkładu na rzecz innego członka tej samej spółdzielni.

§ 3. Grunt stanowiący wkład przeniesiony na własność innego członka tej samej spółdzielni powiększa wkład nabywcy.

Art. 99 § 1. Jeżeli statut przewiduje wniesienie wkładu gruntowego, powinien określać zasady i termin jego wycofania w razie ustania członkostwa w spółdzielni, określać zasady częściowego wycofania wkładu gruntowego w czasie trwania członkostwa oraz zasady i sposób pokrycia kosztów związanych z wycofaniem wkładu gruntowego.

§ 2. Członek wycofujący swój wkład otrzymuje ten sam grunt, który wniósł, jeżeli względy racjonalnej gospodarki gruntami nie stoją temu na przeszkodzie. W przeciwnym wypadku otrzymuje równoważny grunt z uwzględnieniem interesów obu stron.

§ 3. W wypadku, gdy występuje różnica w obszarze lub wartości użytkowej zwracanych gruntów, między stronami następuje rozliczenie według wartości z dnia zwrotu.

§ 4. Statut powinien określać również zasady i termin ostatecznych rozliczeń między członkami wycofującymi wkład gruntowy a spółdzielnią.

§ 5. Przepisy § 1-4 stosuje się odpowiednio do budynków i innych urządzeń stanowiących wkład, przy uwzględnieniu stopnia ich normalnego zużycia na skutek użytkowania zgodnego z przeznaczeniem.

Art. 100. Następcy prawni członka, jak również niebędący członkami spółdzielni właściciele gruntów wniesionych za ich zgodą do spółdzielni, mogą wycofać wkład gruntowy według zasad odnoszących się do członka, który wypowiedział członkostwo.

Art. 101. Statut spółdzielni może przewidywać, że członkowi przysługuje prawo do działki przyzagrodowej. W takim wypadku statut powinien określać zasady przydzielania członkom takich działek, ich wielkość oraz sposób wydzielania i korzystania z nich.

Art. 102 § 1. Statut spółdzielni może zobowiązywać członków do wniesienia wkładu pieniężnego. Na poczet wkładu spółdzielnia może przyjąć środki produkcji, a w szczególności: inwentarz żywy, pasze, materiał siewny, urządzenia, maszyny i narzędzia przydatne we wspólnym gospodarstwie. Środki te podlegają wycenie według stanu z dnia wniesienia.

§ 2. Wkład pieniężny jest przeliczany według zasad określonych w statucie.

§ 3. Wkład pieniężny oprocentowany w wysokości określonej w statucie.

§ 4. Wypłata odsetek od wkładu pieniężnego następuje w terminach określonych w statucie. Strony mogą postanowić, że należne odsetki zostaną zaliczone na powiększenie wkładu pieniężnego członka.

§ 5. Wkład pieniężny podlega zwrotowi w wypadkach i na zasadach określonych w statucie.

§ 6. Statut może przewidywać powiększenie wkładów pieniężnych z dochodu ogólnego oraz możliwość wnoszenia nadobowiązkowych wkładów pieniężnych. Do wkładów tych stosuje się odpowiednio przepisy § 1-5.

§ 7. Do wkładów, o których mowa w § 1-6, stosuje się także odpowiednio przepisy art. 23 § 1, 3 i 4 oraz art. 24.

Art. 103 § 1. Zdolny do pracy członek ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez zarząd, stosownie do swoich możliwości i potrzeb spółdzielni.

§ 2. W razie wykluczenia członka lub jego wykreślenia, prawo i obowiązek pracy w spółdzielni ustają z dniem doręczenia mu zawiadomienia o wykluczeniu lub wykreśleniu z uzasadnieniem.

Art. 104 § 1. Spółdzielnia może zatrudniać oprócz członków także ich domowników i kandydatów na członków.

§ 2. Za domownika członka uważa się każdego członka jego rodziny, a także inne osoby, które zamieszkują z nim wspólnie i prowadzą z nim wspólne gospodarstwo domowe.

§ 3. Spółdzielnia poza członkami, domownikami i kandydatami może zatrudniać stosownie do swoich potrzeb również inne osoby na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego.

Art. 105 § 1. Członkowie są wynagradzani za pracę w formie udziału w dochodzie podzielnym stosownie do wkładu pracy.

§ 2. Statut powinien określać jednostkę stanowiącą miernik oceny wkładu pracy członków.

§ 3. Zasady oceny wkładu pracy do określenia udziału członków w dochodzie podzielnym ustala walne zgromadzenie, uwzględniając warunki pracy, potrzebne kwalifikacje oraz odpowiedzialność z tytułu powierzonej funkcji.

§ 4. Domownikowi i kandydatowi przysługuje wynagrodzenie za pracę według zasad odnoszących się do członków, chyba że w umowie zastrzeżono inny sposób wynagradzania.

Art. 106 § 1. Wynagrodzenie za pracę członka, domownika i kandydata podlega takiej samej ochronie, jaką prawo zapewnia wynagrodzeniu pracownika.

§ 2. Roszczenia członka, domownika i kandydata z tytułu wykonywanej pracy przedawniają się z upływem lat trzech od dnia, w którym stały się wymagalne.

§ 3 Roszczeń z tytułu wynagrodzenia za pracę członek może dochodzić na drodze sądowej bez wyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego.

Art. 107 § 1. Członkom, ich domownikom oraz kandydatom przysługuje prawo do corocznego urlopu wypoczynkowego w wymiarze i według zasad określonych w statucie. Statut określa także sposób obliczania wynagrodzenia przysługującego za czas urlopu.

§ 2. Członkom, ich domownikom oraz kandydatom pracującym w spółdzielni przysługuje prawo do świadczeń związanych z okresem ciąży oraz urodzeniem i wychowaniem małego dziecka, na zasadach określonych w przepisach prawa pracy.

Art. 108 § 1. Członkowie spółdzielni będący emerytami lub rencistami posiadają prawa i obowiązki członkowskie przewidziane w statucie.

§ 2. Członków, o których mowa w § 1, nieobecnych na walnym zgromadzeniu, nie wlicza się do liczby członków uprawnionych do udziału w walnym zgromadzeniu.

Art. 109 § 1. Spółdzielnia tworzy następujące własne fundusze zasadnicze:

1. fundusz udziałowy – do którego stosują się odpowiednio przepisy art. 57 § 1 pkt 1;
2. fundusz zasobowy powstający z wpłat członków wpisowego, części dochodu ogólnego wartości majątkowych otrzymanych nieodpłatnie oraz innych źródeł określonych w ustawie oraz w odrębnych przepisach; fundusz zasobowy zmniejsza się o straty wynikające z likwidacji środków trwałych oraz straty losowe.

§ 2. Spółdzielnia może tworzyć także inne fundusze własne, w tym fundusze rezerwowe, przewidziane w odrębnych przepisach oraz w jej statucie.

Art. 110 § 1. Dochód ogólny spółdzielni stanowi różnicę między przychodami uzyskanymi w danym roku obrotowym a sumą kosztów pomniejszoną o straty nadzwyczajne i należne podatki oraz powiększoną lub pomniejszoną o różnicę wartości zapasów między stanem na koniec roku obrotowego a stanem na początek tego roku. Przy ustalaniu dochodu ogólnego uwzględnia się udział spółdzielni w wyniku finansowym i innych organizacji.

§ 2. Dochód ogólny podlega podziałowi na podstawie uchwały walnego zgromadzenia.

§ 3. Walne zgromadzenie wydziela z dochodu ogólnego dochód podzielny, podlegający podziałowi między członków, domowników i kandydatów na członków z tytułu wykonywanej przez nich pracy. Co najmniej 3% dochodu ogólnego przeznacza się na fundusz zasobowy.

§ 4. Walne zgromadzenie może przeznaczyć część dochodu ogólnego na powiększenie: wkładów pieniężnych lub udziałów członkowskich, na zaspokojenie zbiorowych potrzeb członków, domowników i kandydatów lub ich środowiska oraz na inne cele wskazane w uchwale walnego zgromadzenia.

§ 5. Statut może upoważnić walne zgromadzenie do dokonywania odpisów z dochodu podzielnego na rezerwę stabilizacji udziału w dochodzie członków, domowników i kandydatów w latach następnych. W takim wypadku statut powinien określać zasady wykorzystywania tej rezerwy.

§ 6. Podział dochodu podzielnego następuje w ciągu miesiąca po zatwierdzeniu przez walne zgromadzenie sprawozdania finansowego za rok obrotowy, w którym dochód ten został osiągnięty. Na poczet podziału spółdzielnia może wypłacać zaliczki według zasad określonych w statucie.

Art. 111. W sprawach nieuregulowanych w art. 109 i 110 mają odpowiednio zastosowanie przepisy działu IV niniejszej ustawy, z wyjątkiem przepisów art. 57 ust. 1 pkt 2 oraz art. 58 § 1-3.

Rozdział 2

Spółdzielnie kółek rolniczych i inne spółdzielnie zajmujące się działalnością rolną

Art. 112 § 1. Celem działalności gospodarczej spółdzielni kółek rolniczych jest świadczenie usług dla rolników i środowisk wiejskich oraz przetwórstwo płodów rolnych. Spółdzielnie kółek rolniczych mogą również prowadzić gospodarstwa rolne oraz inną działalność gospodarczą określoną w statucie.

§ 2. Członkami spółdzielni kółek rolniczych mogą być kółka rolnicze oraz osoby fizyczne.

Art. 113 § 1. Statut spółdzielni kółek rolniczych lub innej spółdzielni niebędącej rolniczą spółdzielnią produkcyjną, która oprócz swojej głównej działalności gospodarczej prowadzi gospodarstwo rolne, może stanowić, że członkowie spółdzielni zatrudnieni w tym gospodarstwie mają obowiązek wniesienia wkładów gruntowych i pieniężnych. W takim wypadku do tych członków stosuje się odpowiednio przepisy art. 94-102, a w zakresie ich zatrudnienia i wynagradzania za pracę, przepisy Kodeksu pracy, z zastrzeżeniem ust. 2.

§ 2. W wypadku gdy gospodarstwo, o którym mowa w ust. 1 stanowi wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę spółdzielni, sporządzającą samodzielnie sprawozdania finansowe, statut może stanowić, że do zatrudnienia i wynagradzania za pracę w tym gospodarstwie członków spółdzielni wnoszących wkłady gruntowe oraz ich domowników i kandydatów stosuje się odpowiednio przepisy art. 103-110.

Dział II

SPÓŁDZIELNIE PRACY

Art. 114 § 1. Celem spółdzielni pracy jest prowadzenie wspólnej działalności gospodarczej przez zatrudnionych w niej członków.

§ 2. Celem spółdzielni pracy inwalidów i niewidomych jest ponadto zawodowa i społeczna rehabilitacja osób niepełnosprawnych przez pracę we wspólnym przedsiębiorstwie spółdzielni, dostosowaną do ich możliwości fizycznych, psychicznych i zdrowotnych oraz kwalifikacji zawodowych i osobistych.

§ 3. Celem spółdzielni pracy rękodziela ludowego i artystycznego jest ponadto tworzenie nowych i kultywowanie tradycyjnych wartości kultury materialnej oraz organizowanie i rozwijanie rękodziela ludowego i artystycznego, sztuki i przemysłu artystycznego.

§ 4. Spółdzielnie, o których mowa w §2 i 3, są organizacjami pożytku publicznego.

Art. 115 § 1. Spółdzielnia i członek mają obowiązek pozostawania ze sobą w stosunku zatrudnienia. Odmowa nawiązania takiego stosunku lub pozostawania w nim jest naruszeniem istotnych praw i obowiązków wynikających z członkostwa, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2. Członek ma prawo do zatrudnienia stosownie do swoich kwalifikacji zawodowych i osobistych oraz aktualnych potrzeb i możliwości gospodarczych spółdzielni.

Art. 116 § 1. Stosunek pracy między spółdzielnią a jej członkiem nawiązuje się przez spółdzielczą umowę o pracę .

§ 2. Jeżeli względy gospodarki rynkowej lub sezonowy charakter działalności gospodarczej tego wymagają, spółdzielnia może zawierać z członkami spółdzielcze umowy o pracę na czas określony. Wielokrotne zawieranie takiej umowy nie powoduje przekształcenia jej w umowę na czas nieokreślony.

§ 3. W razie nienawiązania stosunku pracy z winy spółdzielni, członek może dochodzić przez cały czas trwania członkostwa zawarcia spółdzielczej umowy o pracę. Niezależnie od tego może on, w ciągu roku od dnia powstania członkostwa, dochodzić odszkodowania według przepisów prawa cywilnego.

Art. 117 § 1. Za pracę w spółdzielni członek otrzymuje wynagrodzenie, na które składa się wynagrodzenie bieżące i odpowiedni do wkładu pracy udział w części nadwyżki bilansowej przeznaczonej do podziału między członków, zgodnie z zasadami określonymi w statucie.

§ 2. Wynagrodzenie bieżące członka i jego udział w nadwyżce bilansowej, o której mowa w § 1, korzystają z ochrony, jakie prawo zapewnia wynagrodzeniu pracownika.

Art. 118 § 1. Wypowiedzenie członkowi warunków pracy lub płacy jest dopuszczalne wyłącznie:

- 1) gdy jest uzasadnione potrzebami gospodarczymi lub organizacyjnymi spółdzielni, a w szczególności dostosowaniem się spółdzielni do zmienionych warunków rynkowych, utrzymaniem rentowności działalności spółdzielni, wprowadzeniem nowych zasad wynagradzania, likwidacją działu pracy, w którym członek jest zatrudniony, likwidacją zajmowanego przez niego stanowiska pracy, albo konieczności zatrudnienia na danym stanowisku osoby o wyższych lub specjalnych kwalifikacjach;
- 2) w wypadku utraty przez członka zdolności do wykonywania dotychczasowej pracy stwierdzonej orzeczeniem lekarskim albo niezawinionej przez niego utraty uprawnień do jej wykonywania.

§ 2. Zaproponowane członkowi nowe warunki pracy lub płacy powinny odpowiadać jego kwalifikacjom i możliwościom gospodarczym spółdzielni.

§ 3. Jeżeli warunki gospodarcze i finansowe spółdzielni na to zezwalają, spółdzielnia powinna zorganizować szkolenie albo udzielić członkowi urlopu bezpłatnego lub częściowych zwolnień od pracy i pomocy finansowej, w celu umożliwienia mu uzyskania nowych kwalifikacji niezbędnych do zatrudnienia w spółdzielni na innym stanowisku pracy.

Art. 119. W razie gospodarczej konieczności, w celu zapewnienia pracy wszystkim członkom spółdzielni, rada może swoją uchwałą skrócić równomiernie czas pracy i zmniejszyć odpowiednio wynagrodzenie członków bez wypowiedzenia warunków pracy i płacy, na czas określony w uchwale, nie dłuższy jednak niż sześć miesięcy. Skrócenie czasu pracy i zmniejszenie wynagrodzenia powinno dotyczyć co najmniej jednego działu pracy lub wszystkich członków spółdzielni wykonujących pracę tego samego rodzaju.

Art. 120 § 1. Spółdzielcza umowa o pracę wygasa z ustaniem członkostwa oraz w wypadkach, w których ustawa przewiduje wygaśnięcie umowy o pracę z mocy prawa. Jednakże w wypadku wykluczenia lub wykreślenia członka ze spółdzielni, spółdzielcza umowa o

pracę, z zastrzeżeniem art. 120 § 2, wygasa z dniem doręczenia członkowi zawiadomienia z uzasadnieniem o wykluczeniu lub wykreśleniu.

§ 2. Rozwiązanie spółdzielczej umowy o pracę w czasie trwania członkostwa jest niedopuszczalne, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 116, oraz rozwiązania tej umowy na skutek odmowy przyjęcia przez członka nowych warunków pracy lub płacy, a także rozwiązania jej na mocy porozumienia stron przy jednoczesnym wystąpieniu członka ze spółdzielni.

Art. 121 § 1. Spółdzielnia może rozwiązać z członkiem spółdzielczą umowę o pracę z zachowaniem przewidzianego w Kodeksie pracy okresu wypowiedzenia wyłącznie w wypadku:

- 1) zmniejszenia na podstawie uchwały rady spółdzielni stanu zatrudnienia podyktowanego gospodarczą koniecznością;
- 2) osiągnięcia przez członka wieku i okresu zatrudnienia uprawniającego go do ubiegania się o emeryturę.

§ 2. Spółdzielnia może rozwiązać z członkiem spółdzielczą umowę o pracę bez wypowiedzenia wyłącznie z przyczyn uzasadniających zgodnie z Kodeksem pracy takie rozwiązanie umowy o pracę bez winy pracownika.

Art. 122. Oświadczenie spółdzielni o wypowiedzeniu spółdzielczej umowy o pracę, o rozwiązaniu tej umowy bez wypowiedzenia albo o wypowiedzeniu warunków pracy lub płacy powinno być złożone w formie pisemnej pod rygorem nieważności z podaniem przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie albo rozwiązanie.

Art. 123 § 1. Po ustaniu przyczyn, które uzasadnia wypowiedzenie albo rozwiązanie przez spółdzielnię umowy o pracę bez wypowiedzenia w czasie trwania członkostwa, spółdzielnia i członek są obowiązani ponownie zawrzeć spółdzielczą umowę o pracę.

§ 2. W razie naruszenia przez spółdzielnię obowiązku, o którym mowa w § 1, członkowi spółdzielni przysługuje roszczenie o nawiązanie spółdzielczej umowy o pracę odpowiadającą aktualnym możliwościom gospodarczym spółdzielni. Członkowi, który podjął pracę, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, na zasadach określonych w art. 127 § 2. Za podstawę obliczenia wysokości przeciętnego wynagrodzenia przyjmuje się wynagrodzenie ustalone dla nowo podjętej pracy.

Art. 124 § 1. Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić wyłącznie:

- 1) z przyczyn uzasadniających zgodnie z przepisami prawa pracy rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika;
- 2) w razie ciężkiego naruszenia obowiązków członkowskich lub umyślnego działania na szkodę spółdzielni.

§ 2. Przepisy § 1 nie wyłączają stosowania przepisu zdania pierwszego art. 21 § 1.

§ 3. Wykluczenie nie może nastąpić po upływie trzech miesięcy od uzyskania przez spółdzielnię wiadomości o okolicznościach je uzasadniających.

§ 4. Wykluczenie członka, który był zatrudniony na podstawie spółdzielczej umowy o pracę pociąga za sobą skutki, jakie przepisy prawa pracy wiążą z rozwiązaniem przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Art. 125 § 1. Wykreślenie członka ze spółdzielni może nastąpić wyłącznie w wypadku, gdy:

- 1) członek nie jest zatrudniony w spółdzielni przez okres dłuższy niż jeden rok z przyczyn niezawinionych przez spółdzielnię ;
- 2) członek utraci w znacznym stopniu lub całkowicie zdolność do pracy, a spółdzielnia nie może zatrudnić go na stanowisku odpowiadającym jego ograniczonej zdolności do pracy;
- 3) członek utracił pełną lub ograniczoną zdolność do czynności prawnych, a statut nie przewiduje członkostwa osób nie mających takiej zdolności.

§ 2. W wypadku gdy członek jest zatrudniony w spółdzielni, a jego wykreślenie nastąpiło z przyczyn określonych w § 1 pkt 2 lub pkt 3, spółdzielcza umowa o pracę wygasa z upływem przewidzianego w Kodeksie pracy okresu wypowiedzenia umowy o pracę. Okres ten liczy się od dnia doręczenia członkowi zawiadomienia o jego wykreśleniu z uzasadnieniem.

Art. 126 § 1. Jeżeli w spółdzielni działa związek zawodowy, wypowiedzenie warunków pracy lub płacy, skrócenie uchwałą rady czasu pracy i związane z tym zmniejszenie wynagrodzenia, wypowiedzenie i rozwiązanie bez wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę oraz wykluczenie lub wykreślenie ze spółdzielni następuje z odpowiednim zastosowaniem przepisów art. 38 Kodeksu pracy.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się w wypadku likwidacji lub upadłości spółdzielni.

Art. 127 § 1. W razie naruszenia przez spółdzielnię przepisów art. 118 § 1 lub § 2, art. 121, art. 122 albo art. 126, członkowi spółdzielni przysługuje roszczenie o orzeczenie bezskuteczności wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę lub jej warunków, a jeżeli spółdzielcza umowa o pracę uległa rozwiązaniu, przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach.

§ 2. Członkowi spółdzielni, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, nie dłuższy jednak niż sześć miesięcy. Wynagrodzenie oblicza się na podstawie przeciętnego wynagrodzenia bieżącego z ostatnich trzech miesięcy oraz odpowiedni udział w części nadwyżki bilansowej.

§ 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio do członka spółdzielni, który po wypowiedzeniu mu warunków pracy lub płacy z naruszeniem art. 118 §1 lub § 2 albo art. 122 przystąpi do pracy na warunkach określonych w tym wypowiedzeniu.

§ 4. W wypadku naruszenia przez spółdzielnię przepisów wymienionych w § 1, członkowi który nie dochodzi roszczenia o orzeczenie bezskuteczności wypowiedzenia lub rozwiązania spółdzielczej umowy o pracę, albo wypowiedzenia jej warunków, lecz wypowiedział członkostwo w terminie statutowym, przysługuje odszkodowanie w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia, obliczonego według zasad określonych w § 2.

Art. 128. Przepisy art. 118, 121, 122 i 126 nie wyłączają stosowania korzystniejszych dla członków spółdzielni przepisów prawa pracy, zakazujących lub ograniczających wypowiedzenie umowy o pracę, wypowiedzenie warunków pracy lub płacy albo jej rozwiązanie bez wypowiedzenia.

Art. 129 § 1. Członkowi spółdzielni zatrudnionemu na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, którego spółdzielnia wykluczy lub wykreśli z naruszeniem przepisów art. 124-126 przysługują roszczenia przewidziane w przepisach art. 127 § 1 i 2 lub, jeżeli jest to dla członka korzystniejsze, w przepisach prawa pracy dotyczących uprawnienia pracownika w razie niezgodnego z prawem rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia.

§ 2. Roszczeń, o których mowa w § 1, członek może dochodzić tylko łącznie z wniesieniem powództwa o uchylenie uchwały o wykluczeniu lub wykreśleniu.

§ 3. Jeżeli wykluczenie lub wykreślenie było uzasadnione, lecz nastąpiło z naruszeniem art. 124 § 3 lub art. 126, powództwo członka o uchylenie uchwały o wykluczeniu albo o wykreśleniu i o przywrócenie do pracy może być oddalone, o ile dalsze pozostawanie członka w spółdzielni nie dałoby się pogodzić z dobrymi obyczajami.

§ 4. Członkowi spółdzielni, który mimo bezzasadnego wykluczenia lub wykreślenia nie dochodzi przywrócenia członkostwa i przywrócenia do pracy, przysługuje odszkodowanie określone w art. 127 § 4.

Art. 130 § 1. Postępowanie w sprawach o uchylenie uchwały rady lub walnego zgromadzenia o wykluczeniu lub wykreśleniu członka oraz o roszczenia określone w art. 127 i art. 129 § 1 i 4, toczy się zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy.

§ 2. Termin do wszczęcia przez członka spółdzielni postępowania przed sądem w sprawach dotyczących wypowiedzenia spółdzielczej umowy o pracę, warunków pracy i płacy, rozwiązania oraz odmowy nawiązania umowy, wynosi czternaście dni i liczy się od dnia doręczenia członkowi pisemnego zawiadomienia o oświadczeniu spółdzielni w tych sprawach wraz z uzasadnieniem.

§ 3. W wypadku wniesienia przez członka odwołania w postępowaniu wewnątrz-spółdzielczym, termin określony w § 2 biegnie od dnia doręczenia członkowi zawiadomienia wraz z uzasadnieniem o uchwale organu odwoławczego lub od upływu terminu określonego w statucie do podjęcia uchwały przez ten organ.

Art. 131. W sprawach nie uregulowanych w niniejszym dziale, do spółdzielczej umowy o pracę stosuje się odpowiednio przepisy prawa pracy, z wyjątkiem przepisów Kodeksu pracy o zawieraniu umów o pracę na okres próbny oraz przepisów o stosunkach pracy na podstawie powołania, wyboru i mianowania.

Art. 132 §1. Statut może przewidywać zatrudnienie wszystkich lub niektórych członków nie na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, lecz na podstawie umowy o pracę nakładczą, umowy zlecenia, umowy o dzieło lub na innej podstawie, jeżeli jest to uzasadnione rodzajem

działalności spółdzielni. Spółdzielnia ma obowiązek równomiernie rozdzielać pracę między tych członków, z uwzględnieniem ich kwalifikacji.

§ 2. Do członków spółdzielni, o których mowa w § 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 115 § 1, art. 116 § 2 i 3, art. 117 i art. 120 § 1.

§ 3. Do członków zatrudnionych na podstawie umowy o pracę nakładczą, ponadto stosuje się odpowiednio także przepisy art. 118, 119, 120 § 2, art. 121-130 i art. 134.

§ 4. W sprawach nie uregulowanych w paragrafach poprzedzających stosuje się w zakresie wypowiedzenia umowy o pracę nakładczą, jej rozwiązania bez wypowiedzenia i jej wygaśnięcia odpowiednio przepisy prawa pracy dotyczące umowy o pracę. W pozostałym zakresie stosuje się przepisy tego prawa dotyczące umowy o pracę nakładczą.

§ 5. Statut powinien określać szczegółowo prawa i obowiązki członków, o których mowa w § 1 oraz przyczyny uzasadniające ich wykluczenie lub wykreślenie.

Art. 133. Statut może stanowić, że członkami spółdzielni mogą być także osoby fizyczne, prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą, które pozostają ze spółdzielnią w stałych stosunkach gospodarczych. W takim wypadku statut określa warunki, jakie powinni spełniać ci członkowie oraz ich prawa i obowiązki.

Art. 134 § 1. Statut spółdzielni może uzależnić przyjęcie w poczet członków od odbycia okresu kandydackiego. W takim wypadku statut wskazuje organ uprawniony do przyjmowania kandydatów i określa czas trwania okresu kandydackiego.

§ 2. Do kandydatów na członków stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu pracy dotyczące osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony. Stosunek pracy między kandydatem a spółdzielnią może być jednak rozwiązany wcześniej, z zachowaniem terminów i zasad przewidzianych w przepisach Kodeksu pracy o rozwiązaniu umowy zawartej na czas nieokreślony.

§ 3. Kandydatom mogą przysługiwać określone w statucie prawa i obowiązki członków spółdzielni, z wyjątkiem obowiązku wnoszenia udziałów i wkładów.

Art. 135. Przepisów niniejszego Działu nie stosuje się do stosunku zatrudnienia dyrektora przedsiębiorstwa spółdzielni.

Dział III

SPÓŁDZIELNIE RZEMIEŚLNICZE

Art. 136. § 1. Celem działalności gospodarczej spółdzielni rzemieślniczej jest świadczenie pomocy i organizowanie współdziałania członków w zakresie ich działalności wytwórczej i usługowej, zaopatrywania w maszyny, surowce i materiały, organizowania zbytu towarów i usług oraz wspierania postępu technicznego.

§ 2. Dla wykonania zadań określonych w §1 spółdzielnia rzemieślnicza może prowadzić w interesie swoich członków również inną działalność gospodarczą.

§ 3. Spółdzielnia może zawierać umowy w imieniu swoich członków i reprezentować ich przy czynnościach prawnych w innych sprawach, a w szczególności w postępowaniu ofertowym i w negocjacjach, uczestniczyć w przetargach lub aukcjach, a także wystawach i pokazach.

Statut określa zakres i form dopuszczalnego umocowania spółdzielni przez członka.

Art. 137. § 1. Członkami spółdzielni mogą być wyłącznie rzemieślnicy w rozumieniu ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2002 r. Nr 12, poz. 979 z późn. zm.) i przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na własny rachunek.

§ 2. Przepis §1 nie wyłącza stosowania art. 9 § 3.

Dział IV

SPÓŁDZIELNIE UCZNIOWSKIE

Art. 138. § 1. Spółdzielnia uczniowska może zostać założona w publicznej lub niepublicznej szkole podstawowej, gimnazjum i w szkole ponadgimnazjalnej, zwanej dalej „szkołą”, oraz w placówce oświatowo-wychowawczej dla dzieci i młodzieży, zwanej dalej „placówką”.

§ 2. Założycielami spółdzielni uczniowskiej mogą być uczniowie szkół i wychowankowie placówek, którzy ukończyli 10 lat. Założycieli nie może być mniej niż 5.

§ 3. Założenie spółdzielni wymaga zgody rady szkoły udzielonej na wniosek dyrektora szkoły.

§ 4. Spółdzielnia uczniowska nie posiada osobowości prawnej i nie podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego.

§ 5. Spółdzielnia w zakresie swojej statutowej działalności może zawierać umowy, zaciągać zobowiązania i dokonywać innych czynności prawnych oraz mieć prawa i obowiązki. Może też pozywać i być pozywana.

§ 6. Spółdzielnia uczniowska może być członkiem innej spółdzielni lub związku spółdzielczego na zasadach przewidzianych dla osób prawnych.

§ 7. Spółdzielnia uczniowska jest organizacją pożytku publicznego.

Art. 139. § 1. Celem spółdzielni uczniowskiej jest popularyzacja w środowiskach spółdzielczych idei i wiedzy o spółdzielczości, kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów szkoły lub wychowanków placówki cech zaradności i przedsiębiorczości oraz przygotowania ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji.

§ 2. Przedmiotem działalności spółdzielni uczniowskiej może być:

- 1) nabywanie i wytwarzanie oraz sprzedaż na terenie szkoły lub placówki artykułów służących zaspokajaniu potrzeb uczniów, wychowanków i pracowników szkoły lub placówki;
- 2) świadczenie usług na rzecz szkoły, placówki lub osób trzecich;
- 3) uprawa roślin i chów drobnego inwentarza;
- 4) zbieranie runa leśnego i surowców wtórnych oraz ich sprzedaż;
- 5) podejmowanie działań na rzecz ekologii i środowiska lokalnego;
- 6) propagowanie idei i zasad spółdzielczych w środowisku szkolnym i lokalnym;
- 7) wytwarzanie i sprzedaż twórczości artystycznej i rękodzieła uczniów szkoły lub wychowanków spółdzielni;
- 8) organizowanie imprez kulturalnych, turystycznych i sportowych z udziałem szkoły lub placówki.

§ 3. Spółdzielnia uczniowska może prowadzić szkolną kasę oszczędności pod opieką i we współpracy ze spółdzielczą kasą oszczędnościowo-kredytową lub bankiem spółdzielczym albo innym bankiem. Zakres, warunki opieki i współpracy oraz sposób prowadzenia rachunku określa umowa, którą dyrektor szkoły lub placówki zawiera ze spółdzielczą kasą oszczędnościowo-kredytową, bankiem spółdzielczym lub innym bankiem.

§ 4. Statut określa przedmiot działalności spółdzielni uczniowskiej oraz prawa i obowiązki jej członków.

§ 5. Przy pracach wymienionych w ust. 2 pkt 1-5 i 7 spółdzielnia może zatrudnić swych członków na zasadach pracy społecznej lub za wynagrodzeniem na podstawie umowy o pracę, umów o dzieło lub zlecenia, z odpowiednim zastosowaniem przepisów o ochronie pracy młodocianych.

Art. 140. § 1. Członkami spółdzielni uczniowskiej mogą być uczniowie szkoły lub wychowankowie placówki, w której spółdzielnia została założona, bez względu na to, czy mają zdolność do czynności prawnych, z tym że w stosunkach ze spółdzielnią:

- 1) członkom mającym pełną lub ograniczoną zdolność do czynności prawnych przysługują wszystkie prawa i obowiązki członków przewidziane w ustawie i statucie;
- 2) członkom niemającym zdolności do czynności prawnych przysługują prawa i obowiązki członków spółdzielni określone w ustawie; Nie przysługuje im bierne prawo wyborcze do organów wybieralnych spółdzielni.

§ 2. Członkowie wymienieni w ust. 1 pkt 1 składają oświadczenie woli wobec spółdzielni uczniowskiej w sprawach majątkowych samodzielnie, a członkowie wymienieni w ust. 1 pkt 2 za zgodą przedstawiciela ustawowego.

§ 3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do oświadczeń woli składanych przez uczniów szkoły lub wychowanków placówki w sprawie założenia spółdzielni oraz przystąpienia lub wystąpienia ze spółdzielni uczniowskiej.

Art. 141. § 1. Dyrektor szkoły lub placówki wyznacza spośród nauczycieli opiekuna spółdzielni uczniowskiej, który sprawuje nad nią nadzór.

§ 2. Walne zgromadzenie, posiedzenia rady i zarządu zwoływane są w uzgodnieniu z opiekunem spółdzielni.

§ 3. Opiekun spółdzielni uczniowskiej może także z własnej inicjatywy zwołać walne zgromadzenie, posiedzenie rady albo zarządu w celu rozpatrzenia wskazanych przez niego spraw.

§ 4. Opiekun spółdzielni uczniowskiej może uczestniczyć w posiedzeniach jej organów.

§ 5. Oświadczenia woli za spółdzielnię uczniowską składają łącznie dwaj członkowie zarządu i opiekun spółdzielni.

Art. 142. § 1. Rada szkoły może na wniosek dyrektora lub opiekuna spółdzielni uczniowskiej uchylić uchwałę każdego jej organu.

§ 2. Rada szkoły po zasięgnięciu opinii dyrektora szkoły i opiekuna spółdzielni uczniowskiej może uchylić uchwałę walnego zgromadzenia także na wniosek rady, zarządu lub co najmniej 1/10 liczby członków spółdzielni uczniowskiej.

§ 3. Uchwały rady szkoły, o których mowa w ust. 1 i 2, są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu w postępowaniu sądowych i administracyjnym.

Art. 143. § 1. Spółdzielnia uczniowska prowadzi rachunkowość zgodnie z przepisami o rachunkowości pod nadzorem opiekuna spółdzielni lub innej osoby wyznaczonej przez dyrektora.

§ 2. Dyrektor szkoły lub placówki udostępnia nieodpłatnie w lokalu szkoły lub placówki miejsce do działalności gospodarczej spółdzielni uczniowskiej i posiedzeń jej organów albo w miarę potrzeby i możliwości przydziela spółdzielni stosowne pomieszczenie z odpowiednim wyposażeniem, ogrzewaniem i oświetleniem.

Art. 144. Krajowa Rada Spółdzielcza określi sposób, tryb i terminy przeprowadzania lustracji w spółdzielniach uczniowskich, biorąc pod uwagę charakter tych spółdzielni oraz sprawny przebieg postępowania lustracyjnego.

Art. 145. Spółdzielnia uczniowska przechodzi w stan likwidacji z przyczyn określonych w art. 70 § 1 albo na podstawie uchwały rady szkoły podjętej na wniosek dyrektora szkoły lub placówki i po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Spółdzielczej.

Art. 146. Rada pedagogiczna wykonuje określone uprawnienia rady szkoły w szkołach lub placówkach, w której nie ma takiej rady.

TYTUŁ III

LUSTRACJA

DZIAŁ I

Zasady lustracji

Art. 147. § 1. Działalność spółdzielni podlega lustracji.

§ 2. Celem lustracji jest:

- 1) sprawdzanie przestrzegania przez spółdzielnię przepisów prawa i postanowień statutu;
- 2) badanie przestrzegania przez spółdzielnię prowadzenia przez nią działalności w interesie ogółu członków, z uwzględnieniem ich praw i obowiązków;
- 3) kontrola gospodarności, rzetelności i celowości realizacji przez spółdzielnię jej przedsięwzięć gospodarczych, ekonomicznych i społecznych;
- 4) wskazywanie członkom na nieprawidłowości w działalności organów spółdzielni;
- 5) udzielanie organizacyjnej i instruktażowej pomocy w usuwaniu stwierdzonych nieprawidłowości oraz w usprawnieniu działalności spółdzielni.

Art. 148. § 1. Każda spółdzielnia jest obowiązana raz na trzy lata, a w okresie pozostawania w stanie likwidacji corocznie, poddać się lustracyjnemu badaniu legalności, gospodarności i rzetelności całości jej działalności. Lustracja obejmuje okres od poprzedniej lustracji.

§ 2. W spółdzielniach mieszkaniowych w okresie budowy przez nie budynków mieszkalnych i rozliczania kosztów budowy tych budynków lustrację przeprowadza się corocznie.

§ 3. Jeżeli spółdzielnia nie podda się badaniu lustracyjnemu przewidzianemu w § 1 i § 2 związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona lub Krajowa Rada Spółdzielcza przeprowadza z własnej inicjatywy badanie lustracyjne działalności spółdzielni na koszt spółdzielni.

§ 4. Zarząd spółdzielni może w każdym czasie wystąpić o przeprowadzenie lustracji całości lub części jej działalności albo tylko określonych zagadnień. Lustracja może być przeprowadzona także na żądanie walnego zgromadzenia, rady lub 1/5 członków spółdzielni.

§ 5. Lustrację przeprowadza odpłatnie związek rewizyjny w którym spółdzielnia jest zrzeszona, na zasadach określonych przez właściwy organ statutowy tego związku. W spółdzielniach niezrzeszonych w związku rewizyjnym lustracje przeprowadza odpłatnie wybrany przez spółdzielnię związek rewizyjny zrzeszający spółdzielnie danej branży spółdzielczej lub Krajowa Rada Spółdzielcza.

§ 6. Związek rewizyjny lub Krajowa Rada Spółdzielcza wyznacza lustratora do wykonania czynności lustracyjnych w spółdzielni spośród osób, które posiadają uprawnienia lustracyjne nadane przez Krajową Radę Spółdzielczą.

§ 7. Krajowa Rada Spółdzielcza określa tryb przeprowadzania lustracji i postępowania polustracyjnego.

Art. 149. § 1. Lustrator jest obowiązany zawiadomić radę i zarząd o rozpoczęciu lustracji. W czynnościach lustracyjnych mogą uczestniczyć upoważnieni przez radę jej członkowie, a w spółdzielniach, w których nie powołuje się rady, każdy członek spółdzielni. Przy

czynnościach lustracyjnych mogą być obecni oraz składać oświadczenia i wyjaśnienia członkowie zarządu.

§ 2. Lustrator jest uprawniony do przeglądania ksiąg, wszelkich dokumentów i innych nośników informacji w lustrowanej spółdzielni oraz do bezpośredniego sprawdzania jej stanu majątkowego. Członkowie spółdzielni i członkowie jej organów oraz pracownicy obowiązani są udzielać lustratorowi żądanych przez niego wyjaśnień i informacji oraz wszelkiej pomocy do przeprowadzenia czynności lustracyjnych.

§ 3. Lustrator obowiązany jest wykonywać czynności lustracyjne ze szczególną starannością i zasadami etyki zawodowej.

Art. 150. § 1. Z czynności lustracyjnych lustrator sporządza protokół, który składa radzie, zarządowi i związkowi rewizyjnemu lub Krajowej Radzie Spółdzielczej. Protokół sporządzony przez lustratora ma moc dokumentu urzędowego.

§ 2. Na podstawie protokołu z lustracji przeprowadzający ją związek rewizyjny lub Krajowa Rada Spółdzielcza opracowuje ocenę i wnioski polustracyjne oraz przekazuje je radzie i zarządowi spółdzielni.

§ 3. Zarząd jest obowiązany corocznie przekazywać walnemu zgromadzeniu i podmiotowi przeprowadzającemu lustrację informację o realizacji wniosków polustracyjnych.

§ 4. Zarząd jest obowiązany na żądanie członka spółdzielni udostępnić mu do wglądu protokół lustracji oraz wnioski polustracyjne i informacje o ich realizacji.

§ 5. Rada, a w spółdzielniach, w których nie powołuje się rady, zarząd, przedstawia najbliższemu walnemu zgromadzeniu wnioski z przeprowadzonej lustracji.

Art. 151. Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi ewidencję badań lustracyjnych przeprowadzonych przez Krajową Radę Spółdzielczą i związki rewizyjne oraz monitoruje terminowość poddawania się lustracji przez spółdzielnie i związki spółdzielcze.

Dział II

LUSTRATORZY

Art. 152. § 1. Czynności lustracyjne są wykonywane wyłącznie przez lustratorów.

§ 2. Obowiązki lustratora może pełnić osoba, której Krajowa Rada Spółdzielcza nadała uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych w spółdzielniach i związkach spółdzielczych po pozytywnym zakończeniu postępowania kwalifikacyjnego oraz złożeniu ślubowania.

§ 3. Postępowanie kwalifikacyjne przeprowadza się na koszt osób ubiegających się o nadanie uprawnień lustracyjnych lub na koszt związku rewizyjnego, który występuje o nadanie uprawnień.

§ 4. Szczegółowe kryteria kwalifikacyjne lustratorów oraz kryteria uzyskania uprawnień lustracyjnych określa Krajowa Rada Spółdzielcza.

§ 5. Krajowa Rada Spółdzielcza wydaje osobie, której nadała uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych, świadectwo stwierdzające nadanie tych uprawnień i prawo używania tytułu lustratora.

§ 6. Lustrator obowiązany jest do stałego doskonalenia kwalifikacji zawodowych. Tryb i zasady przeprowadzania obligatoryjnych szkoleń zawodowych określa Krajowa Rada Spółdzielcza.

§ 7. Za wykonywanie czynności lustracyjnych lustrator ponosi odpowiedzialność wobec wyznaczającego go do wykonywania tych czynności związku rewizyjnego lub Krajowej Rady Spółdzielczej.

§ 8. Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi centralny rejestr lustratorów.

Dział III

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZAWODOWA

Art. 153. § 1. Przy Krajowej Radzie Spółdzielczej powołuje się Komisję Nadzoru Lustracyjnego zwaną dalej „Komisją Nadzoru”, składającą się z 21–30 członków. Komisja Nadzoru funkcjonuje na podstawie regulaminu uchwalonego przez Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej.

§ 2. Członków Komisji Nadzoru powołuje i odwołuje Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej spośród swoich członków oraz przedstawicieli związków rewizyjnych.

§ 3. Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej powołuje przewodniczącego Komisji Nadzoru spośród jej członków.

§ 4. Do zadań Komisji Nadzoru należy opiniowanie projektów przygotowanych przez Krajową Radę Spółdzielczą dotyczących:

- 1) trybu i zasad przeprowadzania lustracji oraz postępowania polustracyjnego;
- 2) kryteriów kwalifikacyjnych lustratorów oraz kryteriów uzyskania i odbierania uprawnień lustracyjnych, w tym sposób i tryb postępowania kwalifikacyjnego;
- 3) trybu nadawania uprawnień lustracyjnych osobie, wobec której postępowanie kwalifikacyjne zakończyło się wynikiem pozytywnym;
- 4) zasad przeprowadzania szkoleń zawodowych lustratorów;
- 5) zasad objętych „Kodeksem Etyki Lustratorów”.

§ 5. Do zadań Komisji Nadzoru należy również podejmowanie decyzji, na wniosek Rzecznika dyscyplinarnego do spraw lustratorów, o zastosowaniu kar dyscyplinarnych wobec lustratorów.

§ 6. Warunki organizacyjne, techniczne i finansowe funkcjonowania Komisji Nadzoru zabezpiecza Krajowa Rada Spółdzielcza.

Art. 154. § 1. Jeżeli działalność lustratora jest niezgodna z prawem lub lustrator nie zachowuje w tajemnicy wiadomości o działalności spółdzielni uzyskanych przy lustracji, podlega odpowiedzialności zawodowej. Zachowanie tajemnicy nie obowiązuje wobec członków organów lustrowanej spółdzielni, związku rewizyjnego przeprowadzającego lustrację, Krajowej Rady Spółdzielczej oraz organów wymiaru sprawiedliwości.

§ 2. Wobec lustratora mogą być nałożone, z tytułu odpowiedzialności zawodowej, następujące kary dyscyplinarne:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) zawieszenie wykonywania czynności zawodowych na okres od sześciu miesięcy do jednego roku;
- 4) pozbawienie wykonywania czynności zawodowych do czasu ponownego złożenia egzaminu z wynikiem pozytywnym, jednak nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia ich pozbawienia;
- 5) całkowite pozbawienie uprawnień lustracyjnych.

§ 3. Komisja Nadzoru cofa uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych w spółdzielniach i związkach rewizyjnych lustratorowi, który:

- 1) utracił pełną zdolność do czynności prawnych;
- 2) dopuścił się przestępstwa powodującego utratę zaufania niezbędnego do wykonywania czynności lustracyjnych;
- 3) zrezygnował z wykonywania obowiązków lustratora.

§ 4. Zasady kwalifikalności naruszenia odpowiedzialności zawodowej zawiera Regulamin Komisji Nadzoru.

Art. 155. § 1. W ramach Komisji Nadzoru powołuje się Rzecznika dyscyplinarnego do spraw lustratorów, zwanego dalej „Rzecznikiem” składającego się z 5 członków tej Komisji. Rzecznika powołuje i odwołuje Komisja Nadzoru w drodze decyzji podjętej w formie uchwały.

§ 2. Do zadań Rzecznika należy :

- 1) rozpatrywanie skarg na działalność lustratorów;
- 2) wszczynanie i prowadzenie postępowania wyjaśniającego;

- 3) wnioskowanie do Komisji Nadzoru o zastosowanie kar dyscyplinarnych wobec lustratorów.

§ 3. Rzecznik wszczyna postępowanie wyjaśniające także na wniosek związku rewizyjnego, z którym lustrator współpracuje lub Krajowej Rady Spółdzielczej.

§ 4. Postępowanie wyjaśniające, o którym mowa w § 3, odbywa się z udziałem osoby, której dotyczy. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo nie wstrzymuje postępowania.

§ 5. W zawiadomieniu o pierwszym posiedzeniu osobie, wobec której wszczęto postępowanie wyjaśniające, wyznacza się termin do złożenia wyjaśnień, a także przekazuje informację o możliwości ustanowienia pełnomocnika.

§ 6. Osoba, wobec której wszczęto postępowanie, a która ustanowiła pełnomocnika jest obowiązana w terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o posiedzeniu zawiadomić Rzecznika o ustanowieniu pełnomocnika, wskazując jego imię i nazwisko, adres do doręczeń oraz oświadczenie o wyrażeniu zgody na pełnienie tej funkcji.

§ 7. Nałożenie kary dyscyplinarnej, na podstawie wyników postępowania wyjaśniającego ogłaszane jest w formie:

- 1) postanowienia Komisji Nadzoru – w przypadku kar, o których mowa w art. 222 § 2 pkt 1-3;
- 2) uchwały Komisji Nadzoru – w przypadku kar, o których mowa w art. 222 § 2 pkt 4 i 5.

§ 8. Lustrator może wytoczyć powództwo do sądu okręgowego (wojewódzkiego sądu administracyjnego) właściwego dla miejsca jego zamieszkania o uchylenie uchwały Komisji Nadzoru w sprawie cofnięcia jego uprawnień, o których mowa w art. 222 § 2 pkt 4 lub 5, w terminie 6 tygodni od dnia doręczenia uchwały lustratorowi wraz z uzasadnieniem.

§ 9. Zastosowanie kary dyscyplinarnej podlega ujawnieniu w rejestrze lustratorów oraz jest ogłaszane w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 156. § 1. Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej, mając na względzie zapewnienie obiektywnego, rzetelnego i sprawnego postępowania kwalifikacyjnego po uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Nadzoru, określa:

- 1) szczegółowy zakres wiedzy wymaganej w postępowaniu kwalifikacyjnym;
- 2) sposób i tryb przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego;
- 3) wysokość opłaty egzaminacyjnej oraz przypadki uzasadniające zwrot tej opłaty, uwzględniając etapy i terminy postępowania kwalifikacyjnego;
- 4) tryb powoływania zespołów egzaminacyjnych spośród członków Komisji Nadzoru oraz pracowników Krajowej Rady Spółdzielczej.

§ 2. Zarząd Krajowej Rady Spółdzielczej określa wysokość wynagrodzenia członków Komisji Nadzoru za czas i wkład ich pracy.

TYTUŁ IV
ZWIĄZKI SPÓŁDZIELCZE I KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

Rozdział 1

Związki spółdzielcze

Art. 157 § 1. Spółdzielnie mogą zakładać związki rewizyjne i zrzeszać się w takich związkach, w celu zapewnienia sobie pomocy w działalności statutowej oraz wspólnej reprezentacji swoich interesów.

§ 2. Liczba założycieli związku rewizyjnego nie może być mniejsza niż trzydzieści, jednakże dla związków rewizyjnych funkcjonujących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, liczba ta nie może być mniejsza niż dziesięć.

§ 3. Członkiem związku rewizyjnego o zasięgu krajowym może być także inny związek rewizyjny.

§ 4. Do zadań związku rewizyjnego należy:

- 1) przeprowadzanie lustracji spółdzielni w zakresie określonym w ustawie;
- 2) prowadzenie na rzecz zrzeszonych spółdzielni działalności instruktażowej, szkoleniowej, wydawniczej i kulturalno-oświatowej;
- 3) promowanie branż spółdzielczych właściwych dla zrzeszonych spółdzielni;
- 4) reprezentowanie interesów zrzeszonych spółdzielni wobec organów władzy publicznej, w tym organów samorządu terytorialnego;
- 5) reprezentowanie zrzeszonych spółdzielni za granicą;
- 6) inicjowanie i rozwijanie współpracy między spółdzielniami oraz współdziałanie z instytucjami naukowo-badawczymi;
- 7) wykonywanie innych zadań przewidzianych w ustawie oraz statucie.

§ 5. Związek rewizyjny nabywa osobowość prawną z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego i działa na podstawie ustawy oraz statutu.

§ 6. Statut związku rewizyjnego określa:

- 1) nazwę i siedzibę związku;
- 2) cel i przedmiot działania związku;
- 3) zasady i tryb przyjmowania, wykreślenia, wykluczania członków oraz wypowiedzania członkostwa;
- 4) zasady i tryb wyboru organów związku oraz ich zadania i kompetencje;
- 5) zasady i tryb wyznaczania lustratorów;

6) zasady i tryb finansowania działalności związku w tym ustalanie odpłatności za lustrację.

§ 7. Statut związku nie może zastrzegać dla organów związku uprawnień stanowiących i nadzorczych wobec zrzeszonych spółdzielni, z wyjątkiem określonych w niniejszej ustawie.

§ 8. Związek rewizyjny może prowadzić działalność gospodarczą, bezpośrednio związaną z wykonywaniem zadań, o których mowa w § 4.

Art. 158. Związki rewizyjne mogą przeprowadzać badanie sprawozdań finansowych spółdzielni w trybie przepisów o rachunkowości.

Art. 159. Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi rejestr związków rewizyjnych. Zasady prowadzenia rejestru i dane w nim zawarte określa Krajowa Rada Spółdzielcza.

Art. 160 § 1. Związek rewizyjny ulega likwidacji:

- 1) wskutek zmniejszenia się liczby członków, poniżej wskazanej w ustawie;
- 2) na mocy uchwały ogólnego zebrania przedstawicieli (zjazdu) podjętej zwykłą większością głosów;
- 3) na podstawie orzeczenia sądu wydanego na wniosek Krajowej Rady Spółdzielczej, w wypadku gdy związek swoją działalnością rażąco narusza prawo lub postanowienia statutu.

§ 2. W wypadku, o którym mowa w § 1 pkt 1 i 2, zarząd związku rewizyjnego niezwłocznie zawiadamia sąd rejestrowy, Krajową Radę Spółdzielczą i wyznacza likwidatora. Likwidatorem może być członek ostatniego zarządu.

§ 3. Wniosek Krajowej Rady Spółdzielczej, o którym mowa w § 1 pkt 3, wskazuje likwidatora związku rewizyjnego.

Art. 161 § 1. Spółdzielnie mogą zakładać związki gospodarcze i przystępować do takich związków.

§ 2. Celem związku jest prowadzenie działalności gospodarczej w interesie zrzeszonych spółdzielni.

§ 3. Do związku gospodarczego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące spółdzielni, których członkami zgodnie ze statutem są wyłącznie osoby prawne oraz art. 227.

Art. 162 § 1. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym dziale stosuje się odpowiednio przepisy działów poprzedzających, z wyjątkiem art. 22 § 1, § 3 pkt 2 i § 4-6, art. 25, 37 i 38, a w odniesieniu do związków rewizyjnych także art. 57-59 oraz przepisy ustawy dotyczące udziałów i wkładów. Przepisy art. 34-36 stosuje się odpowiednio również do uchwał rady związku.

§ 2. Lustrację związków spółdzielczych na podstawie przepisów art. 215-220 przeprowadza Krajowa Rada Spółdzielcza.

Rozdział 2

Krajowy Samorząd Spółdzielczy

Art. 163 § 1. Krajowa Rada Spółdzielcza jest naczelną organizacją samorządu spółdzielczego w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Członkiem Krajowej Rady Spółdzielczej są spółdzielnie i związki spółdzielcze.

Art. 164. § 1. Krajowa Rada Spółdzielcza działa na podstawie niniejszej ustawy i statutu.

§ 2. Krajowa Rada Spółdzielcza posiada osobowość prawną.

Art. 165. § 1. Krajowa Rada Spółdzielcza:

- 1) reprezentuje polski ruch spółdzielczy w kraju i za granicą;
- 2) współdziała z organami administracji państwowej i organami samorządu terytorialnego w sprawach dotyczących spółdzielczości, w szczególności opiniuje projekty ustaw i przepisów wykonawczych do ustaw w tym zakresie oraz przedstawia wnioski dotyczące tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi spółdzielczości w Polsce;
- 3) współpracuje z Międzynarodowymi Związkami Spółdzielczymi i z innymi zagranicznymi organizacjami spółdzielczymi;
- 4) współpracuje ze związkami spółdzielczymi oraz ogólnokrajowymi organizacjami samorządu gospodarczego i rolniczego w Polsce;
- 5) promuje i popularyzuje spółdzielczość oraz zapewnia spółdzielniom i związkom spółdzielczym pomoc w ich statutowej działalności;
- 6) prowadzi działalność lustracyjną i doradczą na rzecz spółdzielni i związków spółdzielczych w zakresie określonym w ustawie;
- 7) inicjuje, wspiera i nadzoruje działalność spółdzielni uczniowskich;
- 8) inicjuje, podejmuje i wspiera działania na rzecz współpracy między spółdzielniami i związkami spółdzielczymi;
- 9) prowadzi działalność szkoleniową;
- 10) wydaje Monitor Spółdzielczy;
- 11) prowadzi w zakresie problematyki spółdzielczej działalność naukowo- badawczą i wydawniczą;
- 12) prowadzi mediacje w sporach między spółdzielniami oraz między spółdzielniami a związkami;
- 13) wykonuje inne zadania, przewidziane w niniejszej ustawie, innych ustawach i w statucie.

§ 2. Krajowa Rada Spółdzielcza wykonuje zadania związku spółdzielczego w stosunku do spółdzielni niezrzeszonych w takim związku. Ilekroć w ustawie jest mowa o związku

spółdzielczym, należy przez to rozumieć w odniesieniu do spółdzielni niezrzeszonych w takim związku Krajową Radę Spółdzielczą.

Art. 166. Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi rejestr swoich członków.

Art. 167. Organami Krajowej Rady Spółdzielczej są:

- 1) Kongres Spółdzielczości, zwany dalej „Kongresem”;
- 2) Zgromadzenie Ogólne;
- 3) Zarząd.

Art. 168. § 1. Kongres jest najwyższym organem Krajowej Rady Spółdzielczej.

§ 2. Kongres jest zwoływany co cztery lata. Z ważnych powodów może być zwołany Kongres Nadzwyczajny w każdym czasie. Zarząd zwołuje Kongres na podstawie uchwały Zgromadzenia Ogólnego, które ustala termin, miejsce i porządek obrad Kongresu.

§ 3. Delegaci na Kongres Spółdzielczości są wybierani przez poszczególne branże spółdzielcze. Udział delegatów poszczególnych branż w ogólnej liczbie delegatów na Kongres Spółdzielczości odpowiada stosunkowi liczby spółdzielni należących do poszczególnych branż do ogólnej liczby spółdzielni.

Art. 169. § 1. Do właściwości Kongresu należy:

- 1) dokonywanie analizy stanu spółdzielczości w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uchwalanie kierunków i zasad działania ruchu spółdzielczego;
- 2) przyjmowanie sprawozdań z działalności Krajowej Rady Spółdzielczej i dokonywanie oceny jej działalności za okres od poprzedniego Kongresu oraz uchwalanie jej zadań na okres do następnego Kongresu;
- 3) wybieranie w głosowaniu tajnym członków Zgromadzenia Ogólnego;
- 4) uchwalanie statutu Krajowej Rady Spółdzielczej i jego zmian;
- 5) podejmowanie uchwał oraz zgłaszanie wniosków i opinii w sprawach dotyczących ruchu spółdzielczego do organów administracji państwowej oraz międzynarodowych organizacji spółdzielczych.

§ 2. Statut Krajowej Rady Spółdzielczej może zastrzec do właściwości Kongresu także inne sprawy o istotnym znaczeniu dla polskiego ruchu spółdzielczego.

§ 3. Kongres podejmuje uchwały zwykłą większością głosów, z wyjątkiem uchwalania statutu i jego zmian, które wymagają większości 2/3 głosów.

Art. 170. Do właściwości Zgromadzenia Ogólnego należy:

- 1) uchwalanie rocznych programów działania Krajowej Rady Spółdzielczej oraz sprawowanie nadzoru nad ich wykonaniem;
- 2) uchwalanie zasad gospodarki finansowej i rocznych planów finansowych Krajowej Rady Spółdzielczej oraz zatwierdzanie rocznych sprawozdań z działalności i rocznych sprawozdań finansowych Krajowej Rady Spółdzielczej;

- 3) uchwalanie wysokości składek spółdzielni i związków spółdzielczych na rzecz Krajowej Rady Spółdzielczej;
- 4) wybieranie i odwoływanie w głosowaniu tajnym prezesa zarządu i na jego wniosek pozostałych członków Zarządu oraz udzielanie absolutorium członkom Zarządu;
- 5) uchwalanie regulaminu Zgromadzenia Ogólnego i jego komisji oraz zatwierdzanie regulaminu Zarządu;
- 6) wykonywanie innych zadań przewidzianych w ustawie i statucie.

Art. 171. Udział członków Zgromadzenia Ogólnego reprezentujących poszczególne branże w ogólnej liczbie członków Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej odpowiada stosunkowi liczby spółdzielni należących do poszczególnych branż do ogólnej liczby spółdzielni.

Art. 172. § 1. Zarząd jest organem wykonawczym, kieruje działalnością Krajowej Rady Spółdzielczej i reprezentuje ją na zewnątrz. Do właściwości Zarządu należą wszystkie sprawy niezatrzymane w ustawie lub statucie innym organom Krajowej Rady.

§ 2. Statut określa skład zarządu, zasady i tryb wyboru, zasady i sposób reprezentowania Krajowej Rady Spółdzielczej oraz składania oświadczeń woli.

Art. 173. § 1 Spółdzielnie i związki spółdzielcze są obowiązane wpłacać składki na pokrycie kosztów działalności Krajowej Rady Spółdzielczej.

§ 2. Wydatki Krajowej Rady Spółdzielczej pokrywa się ze składek spółdzielni i związków spółdzielczych oraz innych przychodów.

Art. 174. § 1. W Krajowej Radzie Spółdzielczej wyodrębnia się Fundusz Wspierania Spółdzielczości, zwany dalej „Funduszem”. Fundusz tworzy się z pozostałego majątku spółdzielni zlikwidowanych, spółdzielni, które mimo ich niewypłacalności zostały wykreślone z Krajowego Rejestru Sądowego bez przeprowadzenia postępowania upadłościowego oraz darowizn i innych źródeł określonych w statucie.

§ 2. Środki Funduszu mogą być przeznaczone wyłącznie na propagowanie i promowanie ruchu spółdzielczego oraz na udzielanie pomocy spółdzielniom i związkom, które wskutek zdarzeń od nich niezależnych znalazły się w sytuacji zagrażającej ich dalszej działalności.

§ 3. Regulamin Funduszu, uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne określa zasady gospodarki Funduszem.

Art. 175. § 1. Statut Krajowej Rady Spółdzielczej i jego zmiany stają się skuteczne po stwierdzeniu przez Sąd Okręgowy w Warszawie w postępowaniu nieprocesowym ich zgodności z prawem. W razie stwierdzenia niezgodności z prawem, Sąd wyznaczy termin do ich usunięcia. W zakresie stwierdzonych przez Sąd niezgodności statutu z prawem, zmiany statutu może dokonać Zgromadzenie Ogólne uchwałą podjętą większością 2/3 głosów.

§ 2. Statut i jego zmiany podlegają ogłoszeniu w Monitorze Spółdzielczym.

TYTUŁ V

PRZEPISY KARNE

Art. 176. Kto, będąc członkiem zarządu spółdzielni albo likwidatorem, nie zgłasza wniosku o upadłość spółdzielni pomimo powstania warunków uzasadniających upadłość spółdzielni, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do roku.

Art. 177. Kto, będąc członkiem organu spółdzielni albo likwidatorem:

- 1) nie poddaje spółdzielni lustracji,
 - 2) nie udziela lub udziela niezgodnych ze stanem faktycznym wyjaśnień lustratorowi, nie dopuszcza go do pełnienia obowiązków lub nie przedkłada stosownych dokumentów,
 - 3) nie udostępnia członkom spółdzielni protokołu lustracji,
 - 4) rażąco lub uporczywie narusza prawa członków spółdzielni,
- podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 178. § 1. Kto, będąc członkiem organu spółdzielni albo likwidatorem, ogłasza dane nieprawdziwe albo przedstawia je organom spółdzielni, organom władzy publicznej, członkom spółdzielni lub lustratorowi, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do roku.

Art. 179. Sprawy o przestępstwa wymienione w art. 244-246 należą do właściwości sądów rejonowych.

Art. 180. § 1. Kto, będąc członkiem zarządu spółdzielni albo likwidatorem, wbrew przepisom ustawy nie zwołuje walnego zgromadzenia, zebrania przedstawicieli albo zebrań grup członkowskich poprzedzających zebranie przedstawicieli

- podlega karze grzywny do 20.000 złotych.

§ 2. Karę grzywny nakłada sąd rejestrowy.

TYTUŁ VI

ZMIANY W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH ORAZ PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Rozdział 1

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 181. W ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186, z późn. zm.) w art. 44 ust. 1 po pkt 2 dodaje się nowy pkt 2a w brzmieniu:

„2a) informację o miejscu złożenia ksiąg i dokumentów zlikwidowanego podmiotu.”

Art. 182. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w **art. 6a** w ust. 2 pkt. 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zarządzania bankiem w rozumieniu art. 368 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.), zwanej dalej „Kodeksem spółek handlowych”, oraz w rozumieniu art. 42 ustawy z dnia2012 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. Nr, poz.), a w szczególności zarządzania ryzykiem związanym z prowadzeniem działalności bankowej, w tym zarządzania aktywami i pasywami, dokonywania oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego.”

2) w **art. 13** ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„2. Założycielami banku spółdzielczego mogą być tylko osoby fizyczne w liczbie wymaganej dla założenia spółdzielni, określonej ustawą z dnia 2012r. Prawo spółdzielcze.”

3) w **art. 20** ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Bankiem spółdzielczym jest bank będący spółdzielnią, do którego w zakresie nieuregulowanym w ustawie z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. Nr 119, poz. 1252, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających” i niniejszej ustawie, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia Prawo spółdzielcze.”

4) **art. 25s** otrzymuje brzmienie:

„Art. 25s. Przepisy art. 25-25r stosuje się odpowiednio do banków spółdzielczych będących spółdzielniami osób prawnych, których statut przewiduje, inną niż określona w art. 29 § 4 ustawy z dnia Prawo spółdzielcze, zasadę ustalania liczby głosów przysługujących członkom.”

5) w **art. 34** ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art.34 2. Zmiana statutu banku wymaga zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego, jeżeli dotyczy spraw wymienionych w art. 31 ust. 3 oraz uprzywilejowania lub ograniczenia akcji co do prawa głosu w banku w formie spółki akcyjnej, a w banku spółdzielczym będącym spółdzielnią osób prawnych zasady ustalania liczby głosów przysługujących członkom w sposób inny niż określony w art. 29 § 4 zdanie pierwsze ustawy z dnia Prawo spółdzielcze.”

6) w **art. 105** ust. 1 w pkt 2 dodaje się lit. w w brzmieniu:

„w) lustratora przeprowadzającego lustrację w rozumieniu przepisu art. 215 §1

ustawy z dnia Prawo spółdzielcze (Dz. U. Nr poz.)”

7) **art. 124b** otrzymuje brzmienie:

„Art. 124b. Banki spółdzielcze nie podlegają podziałowi, o którym mowa w przepisach rozdziału 2 działu V ustawy z dnia Prawo spółdzielcze.”

8) w **art. 136**:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Biegły rewident przeprowadzający badanie sprawozdań finansowych banku oraz badanie, o którym mowa w art. 134 i art. 135, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić Komisję Nadzoru Finansowego o ujawnionych faktach wskazujących na:

- 1) popełnienie przestępstwa,
- 2) naruszenie przepisów regulujących działalność banku,
- 3) naruszenie zasad dobrej praktyki bankowej lub inne zagrożenie interesów

klientów banku.”

b) po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Przepisy ust. 1 pkt. 1-3 stosuje się odpowiednio do lustratora przeprowadzającego lustrację w rozumieniu art. 215 §1 ustawy z dnia Prawo spółdzielcze (Dz. U. Nr poz.).”

9) w **art. 144** ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Kurator może zaskarżyć uchwałę walnego zgromadzenia akcjonariuszy lub uchwałę walnego zgromadzenia banku spółdzielczego, które naruszają interes banku. W sprawach tych kuratorowi przysługuje uprawnienie przewidziane w art. 422 i art. 424 Kodeksu spółek handlowych, a w odniesieniu do banków spółdzielczych – w art. 34 ustawy z dnia Prawo spółdzielcze.”

Art. 183. W ustawie z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. Nr 119, poz. 1252, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w **art. 2** pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) banku spółdzielczym – należy przez to rozumieć bank będący spółdzielnią, do którego w zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie oraz w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.) mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia Prawo spółdzielcze.”

2) w **art. 15** otrzymuje brzmienie:

„Art. 15. 1. Związek rewizyjny, o którym mowa w art. 225 ustawy z dnia Prawo spółdzielcze (Dz. U. Nr poz.), zrzeszający banki spółdzielcze w szczególności:

- 1) przeprowadza lustracje,

- 2) bada sprawozdania finansowe po spełnieniu warunków, o których mowa w art. 47 pkt. 5 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. z 2009 r. Nr 77 poz. 649 z późn. zm.),
- 3) prowadzi działalność szkoleniową i instruktażową, współpracując w tym zakresie z bankami zrzeszającymi banki spółdzielcze. Działalność szkoleniowa może być prowadzona w formach przewidzianych odrębnymi przepisami dla jednostek oświatowych.
- 4) może dokonywać oceny działalności komórek audytu wewnętrznego i bezpieczeństwa systemów informatycznych w bankach spółdzielczych .

2. Związek spółdzielczy przekazuje wnioski wynikające z przeprowadzonej lustracji, opinię i raport biegłego rewidenta bankowi zrzeszającemu.

3. Przepisy art. 134 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, w zakresie zasad powoływania biegłych rewidentów oraz art. 136 w zakresie obowiązku powiadamiania Komisji Nadzoru Finansowego o stwierdzonych podczas lustracji nieprawidłowościach, stosuje się odpowiednio.”

Art. 184. W ustawie z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.) w art. 4 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W pracach komisji bierze udział przedstawiciel Krajowej Rady Spółdzielczej.”

Art. 185. W ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. Nr 64, poz. 592, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 5 dodaje się **art. 5a** w brzmieniu

„Art. 5a

1. Za gospodarstwo wielorodzinne uważa się gospodarstwo rolne

- 1) prowadzone przez osoby fizyczne w formie rolniczej spółdzielni produkcyjnej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia – Prawo spółdzielcze (Dz. U., poz.) oraz
- 2) w którym powierzchnia użytków rolnych na jedną rodzinę wykonującą pracę związaną z prowadzeniem działalności rolniczej nie jest większa niż 300 ha;

2. Przepisy art. 5 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

- 2) po art. 7 dodaje się **art. 7a** w brzmieniu:

„Art. 7a. Przepisy art. 6 stosuje się odpowiednio do członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej prowadzącej gospodarstwo wielorodzinne, o którym mowa w art. 5a, z tym, że:

- 1) osób tych nie dotyczy wymóg określony w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. b;
- 2) wymóg określony w art. 6 ust. 2 pkt 2 dotyczy wszystkich osób wchodzących w skład zarządu spółdzielni.”

Art. 186. dodać art. 257 „w ustawie z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badań sprawozdań finansowych oraz nadzorze publicznym (Dz.U. Nr 7, poz. 649)

- 1) w art. 47 pkt. 5 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) posiada w składzie zarządu co najmniej jednego biegłego rewidenta”

- 2) w art. 56 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„Zasady bezstronności i niezależności określone w ust. 3 stosuje się odpowiednio do podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych, a także członków zarządów i organów nadzorczych tych podmiotów lub innych osób wykonujących czynności rewizji finansowej oraz do sieci, z wyłączeniem związków rewizyjnych w przypadku badania sprawozdań finansowych spółdzielni będących członkami związku, zasady określone w ust. 3 dotyczą biegłych rewidentów przeprowadzających czynności rewizji finansowej i innych osób wykonujących czynności rewizji finansowej”

Rozdział 2

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 187. Postępowania wewnątrzspółdzielcze i postępowania sądowe, wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy, toczą się według przepisów dotychczasowych.

Art. 188. Do oceny skutków zdarzeń prawnych stosuje się przepisy obowiązujące w dniu, w którym zdarzenia te nastąpiły.

Art. 189. § 1. W wypadkach, o których mowa w art. 48 lub 50, członkostwo w zarządzie, radzie albo zebraniu przedstawicieli ustaje po upływie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy.

§ 2. Członkostwo w spółdzielni osób innych niż rzemieślnicy i przedsiębiorcy, o których mowa w art. 137, trwa do czasu jego ustania na warunkach określonych w ustawie.

Art. 190. Osoby, którym Krajowa Rada Spółdzielcza nadała przed dniem wejścia w życie ustawy uprawnienia do wykonywania czynności lustracyjnych, są lustratorami w rozumieniu ustawy. Osoby te podlegają wpisowi do centralnego rejestru, o którym mowa w art. 220 § 8, jeżeli złożą wniosek o wpis w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 191. § 1. Spółdzielnie, związki spółdzielcze i Krajowa Rada Spółdzielcza istniejące w dniu wejścia w życie ustawy dokonają zmian swoich statutów stosownie do wymagań ustawy i w trybie przez nią przewidzianym. Zgłoszenia do Krajowego Rejestru Sądowego tych zmian

spółdzielnie dokonają najpóźniej do dniar., a związki spółdzielcze i Krajowa Rada Spółdzielcza najpóźniej do dniar.

§ 2. Do czasu zarejestrowania nowych statutów postanowienia dotychczasowych statutów pozostają w mocy. Jednakże w wypadku sprzeczności między dotychczasowymi postanowieniami statutów a przepisami niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy.

Art. 192. Traci moc ustawa z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848, z późn. zm.).

Art. 193. Ustawa wchodzi w życie z dniemr.,

UZASADNIENIE

I. Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze była dotychczas około trzydziestu razy nowelizowana. Wskutek tego jest ona niespójna, a przede wszystkim niedostosowana do współczesnych warunków społeczno-gospodarczych. Dlatego konieczne stało się podjęcie prac nad nowym Prawem spółdzielczym.

Niniejszy projekt Prawa spółdzielczego został opracowany według następujących założeń.

- 1) Przepisy o charakterze bezwzględnie obowiązującym zostały ograniczone do koniecznego minimum, pozostawiając możliwie szerokie pole do regulacji statutowych. Biorąc jednak pod uwagę trudności w prawidłowym opracowaniu statutu, projekt ustawy zawiera także przepisy o charakterze względnie obowiązującym, które będą miały zastosowanie tylko wtedy, gdy statut spółdzielni nie będzie danych kwestii regulował odmiennie.
- 2) Przepisy projektu ustawy zawierają alternatywne rozwiązania w wielu kwestiach, pozostawiając statutowi wybór jednego z nich. Dotyczy to zwłaszcza tych rozwiązań, które w dyskusji znalazły aprobatę większości, lecz jednocześnie za innym rozwiązaniem wypowiedziała się także tak liczna grupa uczestników dyskusji, że ich stanowiska nie można było w projekcie ustawy nie uwzględnić.
- 3) Szczególne znaczenie ma sprawa kompleksowości ustawy, i to zarówno w sensie przedmiotowym, co oznacza, że ustawa powinna regulować pełną problematykę prawno-organizacyjną spółdzielni, związków spółdzielczych i Krajowej Rady Spółdzielczej, jak i w sensie podmiotowym, zgodnie z którym ustawa powinna obejmować wszystkie rodzaje spółdzielni. W konsekwencji zatem ustawa powinna, poza przepisami dotyczącymi wszystkich spółdzielni, zawierać również przepisy szczególne, dotyczące wyłącznie spółdzielni poszczególnych rodzajów. Z tego powodu w projekcie zostały zamieszczone odrębne przepisy dotyczące rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni kółek rolniczych, spółdzielni pracy, spółdzielni rzemieślniczych oraz spółdzielni uczniowskich. Zasady tej jednak nie można było w pełni zrealizować, ponieważ do banków spółdzielczych mają zastosowanie przepisy prawa bankowego i odrębnej ustawy o tych bankach, a do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych - przepisy ustawy o tych kasach, analogicznie spółdzielnie mieszkaniowe funkcjonują w oparciu o ustawę o spółdzielniach mieszkaniowych.

II. Podstawowe założenia projektu nowego Prawa spółdzielczego są następujące.

- 1) Przepisy Prawa spółdzielczego powinny być dostosowane do standardów europejskich i zasad spółdzielczych uchwalonych przez XXXI Kongres Międzynarodowego Związku Spółdzielczego w 1995 r. w Manchesterze.
- 2) Podstawy prawne działalności spółdzielni powinny być dostosowane do współczesnych reguł działania podmiotów gospodarczych oraz uwzględniać wprowadzenie zmodernizowanego systemu finansowego przedsiębiorców i stworzenie podstaw do menadżerskiego systemu kierowania działalnością gospodarczą spółdzielni.
- 3) Powinny być wprowadzone zmiany w odniesieniu do związków rewizyjnych i Krajowej Rady Spółdzielczej oraz do instytucji lustracji zmierzające do zwiększenia ze strony tych podmiotów zakresu i form pomocy dla spółdzielni oraz ściślejszego związania ich działalności z potrzebami i oczekiwaniami środowisk spółdzielczych.

III. Przedstawiając w sposób syntetyczny realizację wymienionych zasad należy zwrócić uwagę w pierwszym rzędzie na dostosowanie definicji spółdzielni do zasad Międzynarodowego Związku Spółdzielczego, precyzyjne uregulowanie procesu zakładania spółdzielni, podniesienie rangi i rozszerzenie zakresu regulacji statutowej. Na szczególne podkreślenie zasługuje wzmocnienie podmiotowości członków spółdzielni oraz ustawowe określenie ich podstawowych praw i obowiązków.

Znaczące zmiany projekt ustawy wprowadza w odniesieniu do organów spółdzielni. Pozostawia się wprawdzie dotychczasową strukturę organów, lecz zmienia się w istotny sposób zakresy ich właściwości. Zarząd spółdzielni uzyskuje możliwość bardziej operatywnego działania, przede wszystkim w wyniku przekształcenia rady nadzorczej z organu nadzorczo-stanowiącego w organ wyłącznie nadzorczo-kontrolny. W małych spółdzielniach, liczących do 10 członków, rady nadzorczej w ogóle się nie powołuje. Jej zadania przejmuje walne zgromadzenie, a prawo kontroli działalności spółdzielni przysługuje każdemu członkowi. Projekt ustawy stwarza też podstawy prawne do wprowadzenia w spółdzielniach systemu menadżerskiego. Obok tych zmian, które mają na celu w sposób oczywisty ułatwić spółdzielniom funkcjonowanie w warunkach wolnego rynku i konkurencji, w projekcie ustawy zmierza się do umocnienia w dużych spółdzielniach demokracji wewnątrzspółdzielczej przez zwiększenie roli i bliższe określenie uprawnień zebrań grup członkowskich.

Poza tym wyraźnie odróżnia się sytuacje, w których uchwały walnego zgromadzenia są od samego początku nieważne bądź też jedynie mogą być uchylone przez sąd.

Ważne znaczenie mają nowe rozwiązania wprowadzone w dziale dotyczącym systemu finansowego spółdzielni. Wprawdzie projekt ustawy zachowuje oba podstawowe fundusze własne spółdzielni, tj. fundusz udziałowy i fundusz zasobowy

oraz sposób ich tworzenia, z pewnymi tylko zmianami dotyczącymi udziałów i wpisowego, ale inne nowe przepisy tego działu stwarzają spółdzielni możliwość poprawy ich sytuacji finansowej i zdolności kredytowej. Są to w szczególności przepisy o wkładach skonstruowane w taki sposób, aby była nimi zainteresowana zarówno spółdzielnia, jak i jej członkowie.

Przepisy projektu ustawy o łączeniu się spółdzielni, podziale spółdzielni i likwidacji spółdzielni merytorycznie niewiele odbiegają od unormowań zawartych w Prawie spółdzielczym z 1982 r. Nowe przepisy w tym zakresie precyzują głównie tryb postępowania przy łączeniu się, dzieleniu i likwidacji spółdzielni. Majątek zlikwidowanej spółdzielni pozostawiony jest do dyspozycji walnego zgromadzenia, które może przeznaczyć go także do podziału między członków.

Dotychczas obowiązujące Prawo spółdzielcze zawiera przepisy szczególne, dotyczące upadłości spółdzielni, chociaż postępowanie upadłościowe, poza tymi przepisami, toczyło się według Prawa upadłościowego z 1934 r. Celem tych przepisów szczególnych było umożliwienie spółdzielniom uniknięcia upadłości przez podjęcie odpowiednich środków, co w praktyce wyrażało się zazwyczaj zwiększeniem funduszu udziałowego. Obecnie, pod rządami nowego Prawa upadłościowego i naprawczego z 2003 r., należałoby taką możliwość utrzymać, biorąc pod uwagę społeczny charakter spółdzielni i z reguły niewielki stopień zamożności jej członków. Dlatego w projekcie ustawy zostały zamieszczone przepisy utrzymujące obowiązek zwołania walnego zgromadzenia lub zebrania przedstawicieli i zebrań grup członkowskich w sytuacji, gdy spółdzielnia znajduje się w stanie niewypłacalności lub taki stan jej zagraża w celu podjęcia środków umożliwiających wyjście spółdzielni z takiego stanu. Podkreślić należy, że przepisy te nie naruszają interesów wierzycieli spółdzielni, którzy mogą niezależnie od tych przepisów zgłosić wniosek o ogłoszenie jej upadłości według ogólnych zasad.

Jak już wyżej wspomniano, projekt Prawa spółdzielczego nie zawiera przepisów szczególnych, odnoszących się do wszystkich rodzajów spółdzielni i regulujących swoiste dla nich problemy. Jednakże część projektu ustawy (tytuł II), która zawiera przepisy szczególne dla poszczególnych rodzajów spółdzielni, obejmuje 4 rodzajów spółdzielni. Zostały tam zamieszczone zarówno przepisy nowatorskie, jak i przepisy zachowujące w wielu wypadkach rozwiązania dotychczasowe, które zdały egzamin w praktyce.

Do przepisów szczególnych, zachowujących w większości dotychczasowe regulacje, należy zaliczyć przepisy o rolniczych spółdzielniach produkcyjnych, zwłaszcza w zakresie:

- wprowadzenia, do ustawy rozszerzonej definicji Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (RSP) jako wielorodzinnego gospodarstwa rolnego;

- wprowadzeniu przepisów określających zasady przyjmowania do RSP kandydatów na członków oraz prawa i obowiązki tych osób;
- stworzeniu możliwości wprowadzenia do statutów RSP zasad tzw. mnogiego głosowania na walnych zgromadzeniach (w zależności od wartości udziałów, wkładów pieniężnych i wkładów gruntowych wniesionych przez poszczególnych członków do spółdzielni, a których wartość jest niejednokrotnie wyższa niż w innych rodzajach spółdzielni).

Wyjaśnienia wymaga proponowana zmiana zawarta w art. 91 projektu ustawy określająca, że przedmiotem działalności rolniczej spółdzielni produkcyjnej jest prowadzenie wspólnego wielorodzinnego gospodarstwa rolnego oraz działalność na rzecz gospodarstw członków i innych gospodarstw rolnych. Zmiana ta powoduje konieczność dokonania zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisach przejściowych i końcowych (art. 187 projektu) w ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. nr 64, poz. 592, z późn. zm.), gdzie określono, że za gospodarstwo wielorodzinne uważa się gospodarstwo rolne prowadzone przez osoby fizyczne w formie rolniczej spółdzielni produkcyjnej, w którym powierzchnia użytków rolnych na jedną rodzinę wykonującą pracę związaną z prowadzeniem działalności rolniczej nie jest większa niż 300 ha. Wielkość ta stanowi obecnie obowiązującą powierzchnię gospodarstwa rodzinnego w Polsce.

Kolejna zmiana dotyczy wprowadzenia przepisów określających zasady przyjmowania do RSP kandydatów na członków oraz prawa i obowiązki tych osób. Instytucja kandydata na członka w dotychczasowych przepisach prawa nie była uregulowana. Z uwagi na fakt, że w dużej ilości rolniczych spółdzielni produkcyjnych statuty spółdzielni dopuszczały przyjęcie kandydatów, stąd w projekcie ustawy proponuje się uregulowanie tej kwestii. Proponuje się, aby kandydatom mogły przysługiwać określone w statucie prawa i obowiązki, takie same jak członkom spółdzielni,

z wyjątkiem obowiązku wnoszenia udziałów i wkładów gruntowych i pieniężnych. Również zasady opłaty pracy byłyby takie same jak dotyczące członków i domowników członków świadczących pracę.

W projekcie ustawy proponuje się stworzenia możliwości wprowadzenia do statutów RSP zasad tzw. mnogiego głosowania na walnych zgromadzeniach. Decyzję w tej sprawie podejmowałoby walne zgromadzenie poprzez dokonanie stosownych zapisów w statucie spółdzielni. Rozwiązanie takie funkcjonuje w kilku krajach UE, m.in. we Francji i ma na celu pozyskanie dodatkowego kapitału do spółdzielni. Szczegółowe zasady ustalania ilości głosów przysługujących członkom z tytułu wartości wniesionych przez nich wkładów i udziałów oraz największą ilość głosów, jaka może przysługiwać członkowi określałby statut spółdzielni. Projekt ustawy przewiduje, że zwiększenie ilości głosów nie może dotyczyć głosowania w sprawach

dotyczących wykluczania i wykreślenia członków spółdzielni, wyboru lub odwołania wybieralnych organów spółdzielni; spraw dotyczących: rozpatrywania wniosków wynikających z protokołu polustracyjnego; podejmowania uchwał w sprawie zbycia nieruchomości lub jej części; uchwał w sprawie przystępowania do lub występowania ze związku, w którym spółdzielnia jest zrzeszona oraz innych organizacji; uchwał w sprawie połączenia, podziału lub likwidacji spółdzielni oraz uchwalania zmian statutu. W tych przypadkach każdemu członkowi przysługiwałby jeden głos.

Oddzielna grupa przepisów została poświęcona spółdzielniom kółek rolniczych, w których członkami mogą być nie tylko kółka rolnicze, lecz także osoby fizyczne. Ważne dla tych spółdzielni, które oprócz swojej głównej działalności będą prowadziły gospodarstwa rolne, jest dopuszczenie - jeżeli statut będzie tak stanowił - wnoszenie wkładów gruntowych i pieniężnych oraz w pewnych sytuacjach zatrudniania swoich członków na zasadach, jakie obowiązują w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych. Dotyczy to także innych spółdzielni, które obok swojej działalności podstawowej zechcą prowadzić gospodarstwa rolne.

Kolejny dział przepisów szczególnych jest poświęcony spółdzielniom pracy. Istotą tych spółdzielni był i jest nadal ich ustawowy obowiązek zatrudniania swoich członków oraz obowiązek członków świadczenia pracy na rzecz spółdzielni, z reguły w formie spółdzielczego stosunku pracy. Konsekwencją takiego założenia są daleko idące ograniczenia w rozwiązywaniu i zmianie spółdzielczej umowy o pracę. Jednakże występujące w kraju trudności gospodarcze wymagają uelastycznienia spółdzielczych stosunków pracy i takie właśnie projekt ustawy wprowadza.

W projekcie ustawy odrębne przepisy odnoszą się do spółdzielni rzemieślniczych. Określają one przedmiot działalności tych spółdzielni nawiązujący do dotychczasowych regulacji statutowych. Przewidują też możliwość ustawowego umocowania spółdzielni rzemieślniczych do reprezentowania członków w obrocie gospodarczym, zwłaszcza do zawierania umów, uczestniczenia w przetargach lub aukcjach, negocjacjach, postępowaniu ofertowym, wystawach, pokazach itp.

Następny dział przepisów szczególnych odnosi się do spółdzielni uczniowskich, które zapewne nie mają zbyt doniosłego znaczenia dla aktualnej pozycji spółdzielni w gospodarce narodowej, ale są ważne z punktu widzenia wychowawczego i dydaktycznego oraz niewątpliwie budzą duże nadzieje dla przyszłości polskiego ruchu spółdzielczego. Takie spółdzielnie nie są nowym zjawiskiem w polskiej spółdzielczości, ich historia liczy bowiem ponad 100 lat. Pierwsza spółdzielnia uczniowska została założona w 1900 r. w Pszczelinie. Obecnie spółdzielnie uczniowskie działają bez podstawy ustawowej, jako organizacje przyszkolne, które kierują się wzorem statutu opracowanym w Krajowej Radzie Spółdzielczej. Tymczasem ze względów jurydycznych regulacja ustawowa jest tu konieczna, aby

spółdzielnie te mogły skutecznie zawierać umowy niezbędne dla ich działalności, mieć swoje organy realizujące zasadę samorządu spółdzielczego, posiadać rachunek w banku itp. Trzeba bowiem pamiętać, że w zdecydowanej większości członkowie spółdzielni uczniowskich nie ukończyli 18 roku życia, nie mają więc pełnej zdolności do czynności prawnych. Na szczególne podkreślenie z punktu widzenia interesu społecznego i idei ruchu spółdzielczego zasługują przepisy określające jako cel spółdzielni uczniowskich popularyzowanie w środowiskach młodzieżowych idei i wiedzy o spółdzielczości, kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów cech zaradności i przedsiębiorczości oraz przygotowania ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji.

Projekt ustawy w nowy sposób formułuje zadania lustracji spółdzielczej rozszerzając zakres przeprowadzanych przez lustratorów badań oraz kładąc nacisk na udzielanie pomocy w postaci ogólnego instruktażu i w usuwanie stwierdzonych nieprawidłowości w działalności spółdzielni oraz na przepływ informacji o wynikach lustracji do członków spółdzielni. Lustracja ma być przeprowadzana w zasadzie co trzy lata, z wyjątkiem sytuacji, w których konieczne jest jej częstsze przeprowadzanie (w okresie rozliczania kosztów budowy w spółdzielniach mieszkaniowych i w spółdzielniach znajdujących się w stanie likwidacji - co roku). Poddawanie się spółdzielni lustracji jest obowiązkowe i zostało obwarowane sankcjami karnymi. Wykonywanie tak określonych zadań lustracji wymaga oczywiście posiadania odpowiednich kwalifikacji przez lustratorów, co projekt ustawy dokładnie reguluje. Lustrację przeprowadzają związki spółdzielcze, a w spółdzielniach niezrzeszonych w związkach - Krajowa Rada Spółdzielcza, która przeprowadza lustrację także w związkach.

Członkostwo spółdzielni w związkach jest dobrowolne. Związki spółdzielcze mają zadania określone w projekcie ustawy, wśród których - poza lustracją - podkreślić należy prowadzenie doradztwa na rzecz zrzeszonych spółdzielni. Do wykonania zadań nałożonych przez projekt Prawa spółdzielczego związki spółdzielcze muszą mieć odpowiednie środki, które mogą uzyskać wtedy, gdy będą zrzeszały odpowiednią liczbę spółdzielni opłacających składki. Projekt ustawy minimalną liczbę spółdzielni ustala na 50. Spełnienie tego warunku stwierdzać będzie Krajowa Rada Spółdzielcza, która będzie mogła także pozbawić związek prawa przeprowadzenia lustracji, jeżeli ilość zrzeszonych spółdzielni spadnie poniżej 50, lub działalność lustracyjna związku będzie niezgodna z przepisami prawa. Warunek zrzeszania co najmniej 50 spółdzielni nie dotyczy istniejących w dniu wejścia w życie ustawy związków rewizyjnych (lustracyjnych), które pod presją ustawowych zadań będą zapewne dążyły do wzmocnienia się, przyjmując nowe spółdzielnie lub łącząc się z innym związkiem. Mówiąc o związkach spółdzielczych trzeba też wspomnieć, że Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Związek Rzemiosła

Polskiego oraz Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa zachowują swoje uprawnienia związku spółdzielczego w stosunku do zrzeszonych w nich spółdzielni.

W odniesieniu do Krajowej Rady Spółdzielczej należy odnotować tylko dwie istotne zmiany. Pierwszą jest nadanie Krajowej Radzie charakteru korporacyjnego, zgodnego ze strukturą wszystkich organizacji spółdzielczych. Członkami Krajowej Rady według projektu są wszystkie spółdzielnie i związki spółdzielcze, a ich stosunek członkostwa nawiązuje się z mocy ustawy z chwilą wpisania tych organizacji do Krajowego Rejestru Sądowego. Druga zmiana, chociaż istotna, ma charakter formalny i polega na włączeniu Kongresu w strukturę organów Krajowej Rady, oczywiście jako jej organu najwyższego, reprezentującego wszystkie spółdzielnie i związki. Zadania Krajowej Rady Spółdzielczej oraz zakresy działania jej organów, unormowane dotychczas w statucie, nie zawierają istotniejszych zmian, zostaje więc w tym względzie utrzymany w zasadzie stan dotychczasowy.

W projekcie nowego Prawa spółdzielczego znalazły się także sankcje karne. Nie są one tak obszerne i restrykcyjne jak w kodeksie spółek handlowych, ponieważ spółdzielnie są organizacjami społecznymi, a ich działacze w większości (poza częścią członków zarządów) wykonują swoje funkcje bezpłatnie. Przepisy karne, zawarte w projekcie Prawa spółdzielczego, dotyczą następujących sytuacji. Pierwsza zachodzi wtedy, gdy założyciel spółdzielni albo członek jej zarządu lub rady nadzorczej względnie likwidator działa na szkodę spółdzielni. Dalsze sytuacje objęte sankcjami karnymi mają na celu zdyscyplinowanie osób odpowiedzialnych w spółdzielni za uniemożliwienie przeprowadzenia lustracji oraz niezgłoszenie wniosku o upadłość spółdzielni. Kolejna sytuacja odnosi się do ogłaszania przez członka organu spółdzielni albo likwidatora danych nieprawdziwych albo przedstawiania ich organom spółdzielni, władzom państwowym, członkom spółdzielni lub lustratorowi.

Projekt ustawy przewiduje szereg zmian w obowiązujących przepisach prawnych, w tym zwłaszcza w ustawie – Prawo bankowe, w ustawie o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z upływem 12 miesięcy od daty jej ogłoszenia. Ustawa będzie wymagała wielu czynności przygotowawczych i organizacyjnych, dlatego taka *vacatio legis* jest uzasadniona.

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane przez prawo Unii Europejskiej ani nie są objęte obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Znana w prawie wspólnotowym instytucja spółdzielni europejskiej (SCE) jest w pełni autonomiczna wobec rozwiązań przyjętych w krajowych systemach prawa

spółdzielczego. Podstawowym aktem prawnym ustanawiającym zasady funkcjonowania tej szczególnej formy prawnej jest rozporządzenie Rady (WE) nr 1435/2003 z dnia 22 lipca 2003 roku w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE) (Dz. Urz. UE L nr 207, 18.8.2003).